

Opinnäytetyö AMK

Sosionomi

2022

Nora Iskanius & Lotta Parkkinen

PEREHDYTYSOPAS TURUN KAUPUNGIN ESIOPETUKSEN KURAATTOREILLE

Opinnäytetyö AMK | tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Sosionomi

2022 | 40+4

Nora Iskanius & Lotta Parkkinen

PEREHDYTYSOPAS TURUN KAUPUNGIN ESIOPETUKSEN KURAATTOREILLE

Tämä opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Turun kaupungin kanssa. Opinnäytetyö on kehittämistyö, jonka tavoitteena on Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden työkäytänteiden yhtenäistäminen sekä perehdytystoiminnan kehittäminen ja selkeyttäminen. Kehittämistyön toimeksiantajana toimii Turun kaupungin johtava kuraattori ja kuraattoreiden lähiesimies, Jari Lindfors.

Kehittämistyön tarve on tullut ilmi esiopetuksen kuraattoritoiminnan toiveesta yhtenäistää ja selkeyttää kuraattorityön alkumetrejä. Hyvä perehdytys lisää myös työhyvinvointia sekä parantaa kuraattoripalveluiden laatua. Kehittämistyön tuotoksena toimii perehdytysopas Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreille. Riittävä perehdyttäminen on myös lakisääteistä ja jokaisen työntekijän oikeus.

Kehittämistyössä nousi esiin esiopetuksen kuraattoreiden perehdytyksen oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus. Tämä on näkynyt siinä, ettei esiopetuksen kuraattoreille ole aiemmin ollut vastaavanlaista perehdytysopasta. Tämän vuoksi perehdytys on jäänyt pääasiassa uuden kuraattorin omatoimiseksi tiedonhauksi, sekä kauemmin työskennelleiden kollegoiden tiedonvälityksen varaan.

Asiasanat:

kuraattori, esiopetus, esiopetuksen kuraattori, perehdytysopas

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Bachelor of Social services

2022 | 40+4

Nora Iskanius & Lotta Parkkinen

AN ORIENTATION GUIDE FOR THE PRESCHOOL SOCIAL WORKERS IN THE CITY OF TURKU

This thesis has been made in cooperation with the city of Turku. The thesis is a development work, and its goal is to unify the work practices of the preschool social workers education as well as to develop and clarify the orientation activities. The client for this development work is the leading social worker of schools in Turku, Jari Lindfors.

The need for this development work has become apparent from the urge of preschool social worker activities to unify and clarify the beginning of preschool social work. A good orientation increases well-being at work and improves the quality of preschool social work services. As a result of development work, we have created an orientation guide for the preschool social workers in Turku.

During the development work, we noticed that the self-initiative and self-direction of the preschool social workers were in a huge part of the orientation. This has been reflected in the fact that there has not previously been an orientation guide for the social workers of preschool, which is why the orientation has mainly relayed on the social workers own research, as well as getting the information from colleagues with longer work experience.

Keywords:

social worker, preschool, social worker of preschool, orientation guide

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Esiopetus Turun kaupungissa	7
2.1 Esiopetuksen järjestäminen	7
2.2 Turun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma	7
2.3 Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu	8
3 Monialainen opiskeluhoolto	10
3.1 Opiskeluhoolto yleisesti ja esiopetuksessa	10
3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto esiopetuksessa	13
3.3 Yksilökohtainen opiskeluhoolto esiopetuksessa	14
4 Kuraattoripalvelut osana opiskeluhooltoa	15
4.1 Kuraattorin työnkuva	15
4.2 Kuraattoripalvelut esiopetuksessa	17
5 Työhyvinvointi ja perehdyttäminen työpaikoilla	20
5.1 Työhyvinvointi	20
5.2 Perehdyttäminen ja sitä ohjaavat lait	21
5.3 Perehdyttämisen merkitys työhyvinvoinnissa	22
6 Kehittämistyön toteuttaminen	24
6.1 Kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet	24
6.2 Kehittämistyön menetelmät	25
6.3 Suunnittelu ja toteutus	28
7 Kehittämistyön tuotos ja arviointi	31
7.1 Perehdytysoppaan sisältö	31
7.2 Kehittämistyön arviointi	33
8 Prosessin johtopäätökset ja pohdinnat	34
8.1 Johtopäätökset	34
8.2 Pohdinnat	35

Liitteet

Liite 1. Google Forms- kyselyn kysymykset

Liite 2. Perehdytysoppaan sisällysluettelo

Liite 3. Perehdytyslista

Kuviot

Kuvio 1. Opiskeluhuollon kokonaisuus esiopetuksessa. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 48.)	12
Kuvio 2. Kuraattorin asiakkaaksi ohjautuminen. (Perehdytysopas esiopetuksen kuraattorille 2022.)	17
Kuvio 3. Esiopetuksen kuraattorityön vuosikello. (Turun kaupunki 2022.)	19
Kuvio 4. Työhyvinvoinnin tekijät. (Manka 2013.)	20
Kuvio 5. Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus (Työturvallisuuskeskus 2007, 2.)	21

Taulukot

Taulukko 1. Kehittämistyön menetelmät	27
Taulukko 2. Kehittämistyön toteuttamisen aikataulu	29

1 Johdanto

Opinnäytetyö toteutettiin kehittämistyönä, jonka tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa perehdytysopas Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreille. Kehittämistyön toimeksiantajana toimii Turun kaupungin kuraattoreiden lähiesimies.

Vuonna 2014 voimaantulleen uudistetun oppilashuoltolain (1287/2013) mukaan perusopetukseen kuuluvat oppilashuollon palvelut on mahdollistettava myös esiopetuksessa. Tämä johdosta esiopetuksessa olevalla lapsella ja hänen perheellään on tarvittaessa oikeus saada yhteisöllistä ja yksilöllistä oppilashuollon palveluita. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan kunta on velvollinen järjestämään esiopetuksen oppilashuollon, joka sisältää myös kuraattoritoiminnan järjestämisen. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013)

Esiopetuksen kuraattoritoiminta on nykyisessä muodossaan suhteellisen uutta. Turun kaupungilla on kolme esiopetuksen kuraattoria, jotka toteuttavat kuraattorin työtään Turun alueella jakautuen alueellisesti Pohjoiseen –, Eteläiseen – ja Itäiseen esiopetusalueeseen. Kuraattorin työote esiopetuksessa on pääasiassa yhteisöllistä kuraattorityötä sekä palveluohjausta. Esiopetuksen kuraattoripalvelut täydentävät perhepalveluita yhdessä varhaiskasvatuksen, neuvolan ja muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa.

Kehittämistyön lähteinä olemme käyttäneet esiopetuksen järjestämistä ja esiopetuksen kuraattoritoimintaa ohjaavia lakeja. Olemme lisäksi hyödyntäneet kehittämistyössämme Turun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelmaa sekä opetushallituksen säädöksiä. Kehittämistyön menetelmänä käytimme lisäksi dialogista keskustelua toimeksiantajan ja työntekijöiden kanssa, työntekijöille laatimaamme kyselyä sekä havainnointia toimintaympäristössä.

Opinnäytetyössämme käsittelemme esiopetusta Turun kaupungissa, monialaista opiskeluhuoltoa, kuraattoripalveluita osana opiskeluhuoltoa sekä työhyvinvointia ja perehdyttämistä työpaikoilla. Työmme lopussa käymme vielä läpi kehittämistyön toteutusta, tuotosta ja arviointia sekä koko prosessin johtopäätöksiä ja omia pohdintojamme.

Tämän opinnäytetyön pohjalta kehitimme perehdytysoppaan Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreille. Opas sisältää toimintaohjeita esiopetuksen kuraattorin työtehtäviin, yhteistyötahojen yhteystietoja sekä työpaikkaan liittyviä ohjeistuksia. Oppaan tavoitteena oli yhtenäistää Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden työkäytänteitä sekä kehittää ja selkeyttää uuden kuraattorin perehdytysprosessia. Tavoitteena oli näin ollen myös työnlaadun parantaminen ja tasa-arvoistaminen sekä yhtenäistäminen. Perehdytysoppaan käyttöönotto tukee uuden kuraattorin työhön juurtumista sekä nopeuttaa perehdytysprosessia.

2 Esiopetus Turun kaupungissa

2.1 Esiopetuksen järjestäminen

Kunnat ovat velvollisia järjestämään alueellansa asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta (Perusopetuslaki 628/1998). Esiopetusta voidaan järjestää niin kouluissa, kuin päiväkodeissakin. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat aina Suomen perustuslakiin, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin perusopetuslakiin ja -asetukseen sekä esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Esiopetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat kansainvälisistä sopimuksista sekä muusta lainsäädännöstä. Näitä ovat muun muassa YK:n lasten oikeuksien sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus yhdenvertaisuuslaki sekä tasa-arvolaki. (Esiopetuksen opetussuunnitelma Kalajoki n.d.)

Kunta tai muu opetuksen järjestäjä, joka on saanut luvan esiopetuksen järjestämiseen, voi hankkia esiopetuspalvelut julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta. Opetuksen järjestäjän tulee vastata siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään esiopetusta koskevien säädösten, järjestämisluvan sekä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. (Perusopetuslaki 628/1998.)

Esiopetuksen opetuskieli on pääsääntöisesti joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan antaa muulla kuin edellä mainituilla perusopetuslain mukaisilla opetuskielillä, mikäli se ei heikennä lasten mahdollisuuksia seurata opetusta. (Perusopetuslaki 1288/1999.) Suomen perustuslain mukaan, ketään ei tule ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan sukupuolen, kielen, iän, alkuperän, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, vammaisuuden, terveydentilan tai minkään muun henkilöön liittyvän syyn perusteella (Suomen perustuslaki 731/1999.)

2.2 Turun kaupungin esiopetussuunnitelma

Turun kaupungin esiopetussuunnitelmassa käytetään opiskelijasta termiä lapsi ja oppilaitoksesta käsitettä esiopetusyksikkö. Esiopetussuunnitelman tarkoituksena on ohjata esiopetusta antavien yksiköiden toimintaa. Esiopetuksen opetussuunnitelmaa ohjaavat opetushallituksen antamat, perusopetuslakiin perustuvat, valtakunnalliset määräykset esiopetuksen toteuttamisesta. Turun kaupungin esiopetuksen työskentelyä ja järjestämistä ohjaavat yhdessä nämä valtakunnalliset määräykset, sekä Turun kaupungin esiopetussuunnitelma. Kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielisen varhaiskasvatus- ja opetusjaoston tehtävänä on hyväksyä esiopetussuunnitelma. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 5.)

Esiopetuksen pääasiallisena tehtävänä on valmistaa oppilasta tulevaan perusopetukseen sekä muodostaa yhdessä perusopetuksen kanssa vahva perusta oppimiselle. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan esiopetuksen tavoitteena on edistää lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Lisäksi esiopetuksessa tavoitellaan oppilaan sosiaalisten taitojen vahvistamista sekä tuetaan lapselle tervettä itsetuntoa leikin ja positiivisen oppimisen kautta. Esiopetuksen yksilölliset tavoitteet pyritään aina täyttämään yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 8.)

Jokaiselle lapselle laaditaan esiopetuksessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma, eli LEOPS. Lapsen oppimissuunnitelma pyritään laatimaan heti esiopetuksen alkutaipaleella ja sitä arvioidaan vähintään kerran toimintakaudessa, syksyllä ja keväällä. Tarkoituksenmukaista on, että huoltajat sekä lapsi itse ovat myös mukana suunnitelman laadinnassa sekä sen arvioinnissa. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 5.)

Esiopetuksessa tapahtuvan toiminnan suunnittelussa huomioidaan lapsilähtöisyys, lapsen osallistaminen sekä lapsen positiivisen minäkuvan muodostumisen mahdollistaminen sekä vahvistaminen. Esiopetuksen oppimisympäristön tulee olla lapselle turvallinen ja miellyttävä. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 17.) Esiopetuksen kestoksi on määritelty yksi lukuvuosi. Tämä sisältää vähintään 700 tuntia esiopetuksen toimintaa. Esiopetukseen osallistuminen on maksutonta ja esiopetuspäiviin sisältyy lapselle maksuton lounas. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 9.)

Lapsen huoltajalla on oikeus saada tietoa esiopetuksen sisällöstä, toiminnasta sekä tavoitteista jo ennen lapsen ilmoittamista esiopetukseen. Huoltajalla on myös esimerkiksi mahdollisuus osallistua lapsen kanssa yksittäiseen esiopetuspäivään, jonka aikana hän pääsee tutustumaan esiopetusympäristöön. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 20.) Huoltajan tehtävänä on huolehtia lapsen osallistumisesta esiopetukseen tai sitä vastaavaan, samat tavoitteet saavuttavaan toimintaan (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 9). Tiivis yhteistyö huoltajien kanssa edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oppimista (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 20).

2.3 Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

Opetushallitus on päättänyt vuonna 2021 kaksivuotisen esiopetuksen järjestämisestä kokeilukunnissa. Kaksivuotista esiopetusta järjestetään kyseisissä kunnissa lukuvuosina 2021–2024. Opetushallituksen päätös on edellyttänyt kokeilukuntia luomaan paikallisen kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusuunnitelman. Kokeilusuunnitelmat on otettu käyttöön elokuussa 2021. (OPH 2021, 3.) Turku on yksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilukunnista. Turun alueella on useita eri kaksivuotista esiopetusta järjestävää toimipaikkaa. Toimipaikkoina toimivat useat Turun alueen suomen- ja ruotsinkieliset päiväkodit. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.)

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tarkoituksena on kehittää esiopetuksen laatua. Lisäksi kokeilun tarkoituksena on muun muassa lisätä koulutuksellista tasa-arvoa, vaikuttavuutta, sekä selkeyttää varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kokonaisuutta. Kokeilun avulla pyritään saamaan tietoa kaksivuotisen esiopetuksen vaikutuksista lasten sosiaalisten taitojen kehitykseen, terveen itsetunnon muodostumiseen sekä lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin. (OPH 2021, 12.) Turun alueella kaksivuotisen esiopetuksen järjestämistavoissa ja ryhmämuodoissa on eroavaisuuksia yksiköittäin.

Kokeilun aikana esiopetuksen opetussuunnitelmassa on erityisesti huomioitu se, että lapset ovat vuoden nuorempia aloittaessaan esiopetuksen. Opetussuunnitelman laatimisessa on lisäksi huomioitu, että esiopetuksen toiminta sekä opetus mukautuvat luontevasti lapsen oppimisen jatkumolle varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Kaksivuotisessa esiopetuksessa lapset saavat edetä oppimisessa omassa henkilökohtaisessa tahdissaan. Esiopetuksen tavoitteiden mukaiseen toimintaan keskittymiseen on paremmat edellytykset kaksivuotisen esiopetuksen johdosta. Muutos aikaisempaan on huomattavissa myös kolmiportaisen tuen sekä oppilashuollon kapasiteetissa, sillä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun aikana nämä palvelut ulottuvat myös kokeilussa mukana oleviin 5-vuotiaisiin. (Turun kaupungin kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma 2021–2024, 1.)

Opetussuunnitelmaa täydennetään kokeiluyksiköiden kanssa lukuvuosittain laadittavalla toimintasuunnitelmalla. Toimintasuunnitelmasta käy ilmi yhteisistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta koskevista tavoitteista seuraavalle toimintakaudelle kootut tarkennetut tavoitteet. (Turun kaupungin kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma 2021–2024, 1.)

3 Monialainen opiskeluhoolto

3.1 Opiskeluhoolto yleisesti ja esiopetuksessa

Vuonna 2014 voimaan tullessa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013) on siirrytty virallisesti käyttämään opiskeluhoolto käsitettä. Käytämme tässä opinnäytetyössämme myös käsitettä opiskeluhoolto, koska se on aiemmin vakiintunutta oppilashuolto - käsitettä laajempi ja virallisempi. Opiskeluhoolto termi kattaa kaikki opiskelijat esikoulusta toisen asteen opiskelijoihin asti.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään esiopetuksen, perusopetuksen sekä nuorten ammatillisen- ja lukiokoulutuksen opiskeluhuollosta. Kyseisen lain tarkoituksena on edistää opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia ja terveyttä, sekä heidän ympäristönsä turvallisuutta. Lisäksi lain tavoitteena on turvata tarvittava tuki ja yhdenvertaiset opiskeluhoollon palvelut kaikille opiskelijoille. Laissa säädetään lisäksi opiskeluhuollosta kokonaisuutena. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan perusopetukseen kuuluvat opiskeluhoollon palvelut kuuluvat myös esiopetukseen. Lapsella ja hänen perheellään on oikeus saada sekä yksilökohtaisia että yhteisöllisiä opiskeluhoollon palveluita tarvitessaan. Valtakunnallisia säädöksiä esiopetuksen opiskeluhoollonpalveluihin ei ole määritelty, ja kukin kunta voi toteuttaa niitä haluamallaan tavalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

Opiskeluhoolto toteutetaan esiopetuksessa ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Tämän lisäksi lapsilla on kuitenkin myös oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013). Opiskeluhoollon rooli ennaltaehkäisevässä toiminnassa on merkittävä. Opiskeluhoolto toimii eri sektoreita ylittävänä työryhmänä, jolloin sillä on myös vaikutusta koulun ulkopuoliseen ympäristöön ja sen tuomiin haasteisiin. Näin ollen mahdollistuu lapsen hyvinvoinnin turvaaminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Perusopetuksessa ja lukiossa opiskeluhoolto on edelleen hyvin ongelmakeskeistä ja niin sanottua tulipalojen sammutusta, eikä niinkään ongelmien syntymisen ennaltaehkäisyä. Ennaltaehkäisevä työote toteutuu juuri parhaiten esiopetuksessa, koska ongelmiin pystytään puuttumaan jo varhaisessa vaiheessa. (Summanen ym. 2018.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhoollon kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, jolla pyritään edistämään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia. Tämän lisäksi kuraattoripalveluilla pyritään lisäämään yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Palveluilla tuetaan myös opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Kuraattoripalvelut perustuvat aina oppilaan ja huoltajien vapaaehtoisuuteen. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

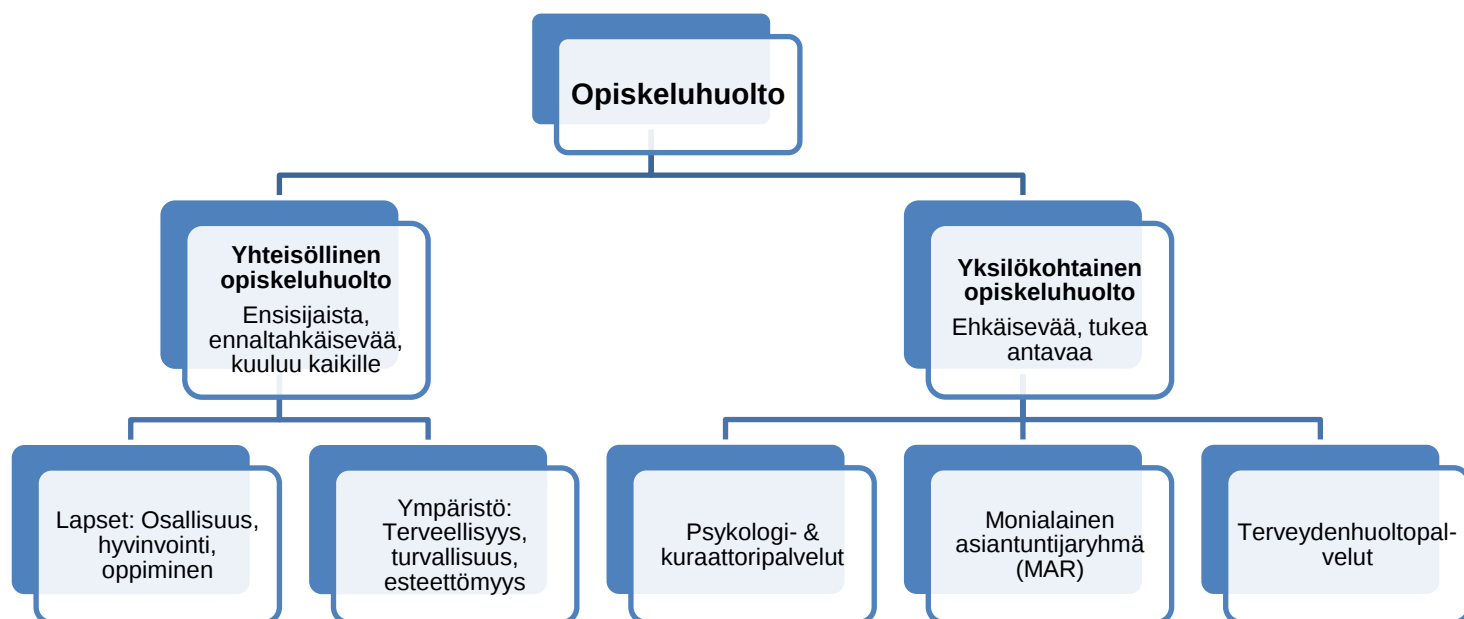
Opiskeluhuollon johtavan kuraattorin palveluita on oltava käytettävissä jokaisessa oppilaitoksessa. Johtavan kuraattorin tehtävissä voi toimia henkilö, joka on suorittanut Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, johon on sisältynyt, tai jonka lisäksi henkilöllä on suoritettuna pääaineopinnot, tai niitä vastaavia yliopistotasoisia sosiaalityön opintoja. (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015.)

Esiopetuksen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Tällä tarkoitetaan lapsen psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä oppimisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitoa sekä edistämistä esiopetuksessa. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 48.) Opiskeluhuollossa keskeistä on monialainen yhteistyö. Esiopetukseen osallistuva lapsi voi tällöin saada myös henkilökohtaisina palveluina psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä neuvolan terveydenhoitopalveluja. Tarvittaessa lapsen tueksi kootaan moniammatillinen asiantuntijaryhmä eli MAR. (OPH 2021, 72.)

Esiopetuksesta toiselle asteelle ulottuu jatkumo, johon kuuluvat opiskeluhuollon tavoitteet, tehtävät sekä toteuttamisen periaatteet. Näin ollen pohdittaessa opiskeluhuollon toimintaa, esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää. Lapsen terveyttä, oppimista ja hyvinvointia eri kehitysvaiheissa voidaan tukea työryhmän yhtenäisillä käytännöillä. (OPH 2021, 72.)

Esiopetuksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä eli OHR. Mikäli esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä. (OPH 2021, 73.) Esiopetuksen opiskeluhuollolla on tärkeä rooli lapsen varhaisen tuen varmistamisessa sekä mahdollisten ongelmien ennaltaehkäisyssä (OPH 2021, 74).

Opiskeluhuoltotyössä noudatetaan aina voimassa olevia salassapitosäädöksiä. Lisäksi tärkeää on kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan/huoltajiin sekä koulun ja kodin välisen yhteistyön tukeminen. Tämän lisäksi varhainen tuki, luottamuksellisuus ja jokaisen kohtaaminen yksilönä ovat tärkeitä arvoja kuraattorin työssä. (Yksilökohtainen oppilashuolto n.d.) Alla olevassa kuviossa kuvataan opiskeluhuollon yksilökohtaisia ja yhteisöllisiä palvelumuotoja.

Kuvio 1. Opiskeluhoollon kokonaisuus esiopetuksessa. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 48.)

Kuviossa kuvataan opiskeluhoollon kokonaisuutta, jotka jakautuvat yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on suunnattu kaikille yksikön oppilaille ja siinä korostuu ennaltaehkäisevä työote. Yhteisöllisen työotteen avulla edistetään kokonaisvaltaisesti lapsen osallisuutta, hyvinvointia sekä oppimista. Ympäristön näkökulmasta yhteisöllinen oppilashuolto tukee terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 48.)

Kuvion oikealla puolella käsitellään yksilökohtaista opiskeluhoiltoa, jossa korostuu yksittäisen lapsen tuen saaminen, sekä ongelmien ehkäisy. Yksilöllinen opiskeluhoolto pitää sisällään psykologi- ja kuraattoripalvelut, monialaisen asiantuntijaryhmän, sekä terveydenhuoltopalvelut. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 51.)

3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto esiopetuksessa

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ensisijainen toimintamuoto esiopetuksen opiskeluhuollossa. Se toimii ensisijaisena ja ongelmia ennaltaehkäisevänä toimintana. Yhteisöllisen opiskeluhoollon avulla edistetään lasten ja huoltajien osallisuutta, esikoulun kasvatusta ja opetustyötä sekä huolenpitoa ja hyvinvointia arjessa. Yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön sekä oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi sen avulla pidetään huolta esiopetusympäristön turvallisuudesta, terveellisyydestä sekä esteettömyydestä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto luo esiopetuksessa mahdollisuuksia yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien varhaista tunnistamista sekä ennaltaehkäisyä ja tarvittavan tuen järjestämistä. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 50.)

Yhteisöllistä opiskeluhoolta toteutetaan moniammatillisesti. Moniammatillisia yhteistyötahoja ovat esimerkiksi neuvolat, koulut sekä kunnan muut lasten hyvinvointia edistävät toimijat ja viranomaiset. Yhteisöllistä opiskeluhoolta koordinoivat oppilashuoltoryhmät. Monialaisen oppilashuoltoryhmän jäseniä voivat olla esimerkiksi päiväkodin johtaja tai koulun rehtori sekä opettajien, varhaiskasvatuksen opettajien, lastenhoitajien, kuraattori- ja psykologipalveluiden ja neuvolaterveydenhuollon edustajat. Tarvittaessa oppilashuoltoryhmien kokouksiin voidaan kutsua myös huoltajaedustajia, oppilasedustajia, erityisopettajia, koululääkäriä sekä muita asiantuntijoita tai viranomaisia. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti vähintään 2–3 kertaa lukuvuoden aikana. Ryhmän kesken suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan sekä kehitetään opiskeluhoolta. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 50.)

Esiopetuksen kuraattorit toimivat mukana yhteisöllisessä työssä esiopetusryhmissä, jolloin muun muassa havainnoidaan esiopetusryhmien toimintaa sekä kehitetään ryhmätoimintaa. Työntekijöiden kanssa käydyssä dialogisessa keskustelussa kävi ilmi, että kuraattoreiden työtehtäviin voi kuulua esimerkiksi kaveritaitoja, tunnetaitoja tai ryhmätoimintaa kehittävien oppituntien järjestämistä tai niiden alkuun saattamista. Kuraattori tekee tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen erityisopettajan eli veon kanssa.

Esiopetuksen kuraattorin työhön kuuluu olennaisesti yhteydenpito esiopetusyksiköiden, huoltajien ja asiakkaiden tukitahojen kanssa. Kuraattorin työnkuvaan sisältyy myös palavereihin osallistuminen, kuten MAR-palaverit. MAR-palavereita järjestetään asiakkaan asioista ja tuentarpeesta keskusteltaessa yhdessä esimerkiksi opettajan, ohjaajan, veon ja lapsen huoltajien kanssa. Tarvittaessa paikalla voi olla myös sosiaalityöntekijä tai muiden tukitahojen edustajia. MAR-palavereiden järjestämiseen tarvitaan aina huoltajan lupa. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 50.)

3.3 Yksilökohtainen opiskeluhoolto esiopetuksessa

Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa toteutetaan Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) sekä vuonna 2014 laaditun esiopetuksen valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalveluita, yksittäistä lasta koskevaa monialaista opiskeluhoiltoa sekä lapselle annettavia terveydenhoitopalveluita, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 51.)

Tavoitteena yksilökohtaisella opiskeluhoollolla on seurata ja edistää yksittäisen esioppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, oppimista, terveyttä sekä hyvinvointia. Lisäksi tavoitteena on turvata varhainen tuki sekä ongelmien ennaltaehkäisy. (Yksilökohtainen oppilashuolto n.d.) Lasten yksilölliset voimavarat, edellytykset ja tarpeet otetaan huomioon sekä yksilökohtaisen opiskeluhoillon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 51).

Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan aina huomioon häntä koskevissa toimissa ja ratkaisuissa lapsen edellytykset, ikä ja kehitystaso huomioiden. Yksilökohtainen opiskeluhoolto esiopetuksessa perustuu kuitenkin aina huoltajan/huoltajien suostumukseen. Lapsen yksilökohtaisen opiskeluhoillon toteuttamisessa huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan. Vuorovaikutuksen kuraattorin ja huoltajan välillä tulee olla luottamuksellista, avointa sekä kunnioittavaa. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 51.)

Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa toteutetaan Turun esiopetuksen kuraattoripalveluissa muun muassa keskustelu- ja ohjaustyönä esiopetuksen henkilökunnan ja huoltajien kanssa. Tämän lisäksi opiskeluhoiltoa toteutetaan tukemalla perheitä kasvatustyössä, esiopetuksen henkilökunnan konsultointina sekä osallistumalla huoltajia lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma eli LEOPS –keskusteluihin. Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa voidaan toteuttaa myös ryhmätasoisena työskentelynä esiopetusryhmissä. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 5.)

Esiopetuksen kuraattori voi tarvittaessa työskennellä asiakkaan kanssa yksilökohtaisesti myös niin sanotuilla perinteisillä asiakastapaamisilla, esimerkiksi tukitahojen nivelvaiheessa, ennen muiden tukitoimien alkamista. Näin varmistetaan, että lapsi saa tukea myös siirtymätilanteissa tuentarjoajien välillä.

4 Kuraattoripalvelut osana opiskeluhoiltoa

4.1 Kuraattorin työnkuva

Opiskeluhoiltoon kuuluvat kuraattoripalvelut järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmille suunnattuina neuvolapalveluina. Palveluiden tulee olla helposti saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määrääjassa, eli viimeistään oppilaitoksen seitsemäntenä työpäivänä yhteydenotosta. Opiskeluhoillossa työskentelevien asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin, kuin moniammatilliseen yhteistyöhön. (OPH 2021, 72.)

Oppilaitoksen sijaintikunta on velvollinen järjestämään kuraattoripalveluita osana opiskeluhoiltoa terveyshuoltolaissa säädetyin mukaisesti. 1.1.2023 voimaantulevan, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen mukanaan tuoman lakimuutoksen myötä opiskeluhoillon kuraattoripalveluiden järjestämisestä vastaa hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.) Uudistuksen myötä kuraattoritoiminnan yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa tiivistyy ja selkeytyy. Opiskeluhoillon työnantaja vaihtuu ja kuraattorit tulevat sosiaali- ja terveystoimen palvelukseen. (Valtioneuvosto n.d, 16.)

Kuraattorin työtehtävä on osa moniammatillista opiskeluhoiltoa. Kuraattorityö on laaja-alaista ja edellyttää työntekijältä asiakastyön menetelmien ohella koulujärjestelmän toimintaa ohjaavan lainsäädännön ja psykososiaalisen palvelujärjestelmän tuntemista. Kuraattorin perustehtävät voidaan kuitenkin jakaa kolmeen eri osa-alueeseen, jotka ovat asiakastyö, yhteistyö sekä verkostoituminen ja kehittämistyö. Kuraattori tukee oppilaiden sosiaalista kasvua ja toimintakykyä yksilö-, ryhmä- sekä luokkatyöskentely menetelmien avulla. (Perälä ym. 2015, 94.)

Kuraattorityön kelpoisuusvaatimuksena on laillistetun ammattihenkilön pätevyys. Laillistetusta ammattihenkilöstä määrätään laissa sosiaalihoillon ammattihenkilöistä 817/2015. Vuonna 2014 voimaantulleita aiempia kelpoisuusvaatimuksia on laajennettu, jotta kuraattoripalveluiden saaminen kaikissa oppilaitoksissa turvattaisiin. Tällä hetkellä kuraattorin työtehtävissä voi toimia henkilö, joka on suorittanut sosiaaalialalle soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa, jolloin hänellä on Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston myöntämä oikeus harjoittaa sosionomin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Tämän lisäksi kuraattorina voi toimia henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto sekä hänellä on suoritettuna sosiaaalialan aineopinnot, tai hänellä on työkokemusta kuraattorin työstä tai sitä vastaavasta sosiaaalialan tehtävästä vähintään kahden vuoden ajalta. (Laki sosiaalihoillon ammattihenkilöistä 817/2015.)

Ensisijaisesti kuraattorin työ on ennaltaehkäisevää sosiaaalialan työtä. Työn avulla pyritään ehkäisemään vaikeuksien ja haasteiden syntyä sekä puuttumaan ilmeneviin tilanteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kuraattorin tehtäviin kuuluu koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuuden ja hyvinvoinnin tukeminen. (Peda.net, Koulukuraattorin tehtäviä n.d.) Kuraattorin työtä toteutetaan yhteistyössä oppilaiden, huoltajien, opettajien ja muun

koulun henkilökunnan kanssa. Kuraattorin työtehtäviin kuuluu myös yhteydenpidon tukeminen oppilaiden sekä heidän perheidensä ja läheistensä kanssa. Kuraattorin palvelut ovat aina vapaaehtoisia ja luottamuksellisia. (Peda.net, Koulukuraattorin tehtäviä n.d.) Luottamuksellisesta työnkuvasta johtuen kuraattorin tuleekin huolehtia salassapitovelvollisuuden toteutumisesta. Erityisen tarkka tulee olla tarvittavan tiedon luovutuksessa tuen järjestämistä varten.

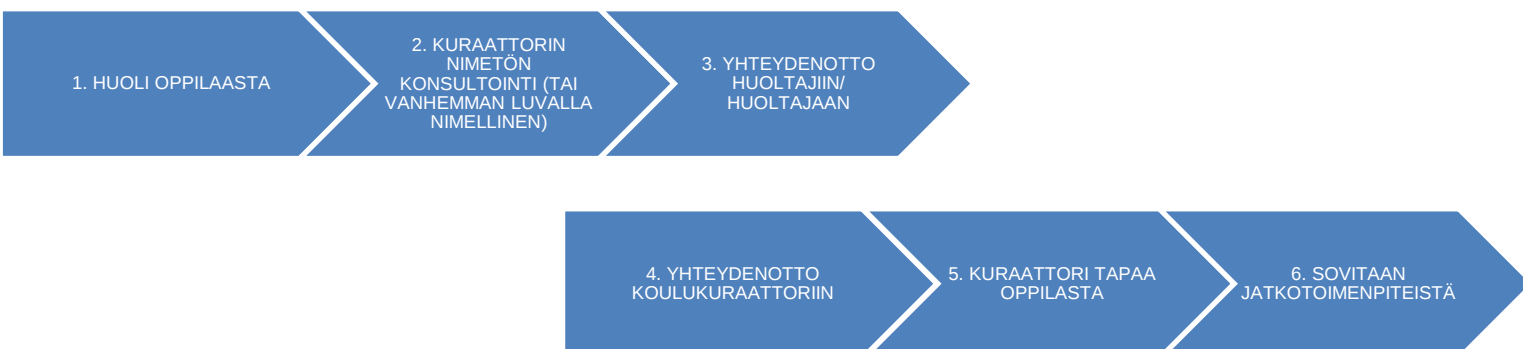
Kiusaaminen, luokan ilmapiirin vahvistaminen, siirtymävaiheiden tukeminen ja oppimisrauhan ylläpito ovat kuraattorin työnkuvaan kuuluvia tilanteita. Kuraattori voi myös tukea esimerkiksi koulunkäynnissä ilmenevissä haasteissa, ihmissuhteissa sekä perheasioissa. Kuraattori auttaa tarvittaessa myös askarruttavissa asioissa liittyen kasvuun ja kehitykseen. (Peda.net, Koulukuraattorin tehtäviä n.d.)

Kuraattorin työn tarkoituksena on mahdollistaa oppilaille riittävä tuki ja ohjaus koulunkäyntiin sekä psyykkiseen ja sosiaaliseen kehitykseen liittyen. Kuraattorin tehtäviin kuuluu huolehtiminen siitä, että oppilas saa tarvitsemaansa palveluohjauksia ja tukea. Kuraattori pyrkii edistämään oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia tapaamisten, kuuntelun, keskusteluavun ja palveluohjauksen avulla. Kuraattori tekee myös kartoitustyötä ja konsultoi tarvittaessa viranomaisia sekä muita yhteistyötahoja. (Peda.net, Koulukuraattorin tehtäviä n.d.)

Kuraattori voi työssään toimia opettajan työparina muun muassa huoltajatapaamisissa. Kuraattorin asiakastyöhön kuuluu myös osallistuminen koulukohtaisiin oppilashuoltoryhmiin sekä monialaisiin asiantuntijaryhmiin. Kuraattorilla on laaja yhteistyöverkosto, johon kuuluvat alueelliset työryhmät, järjestöyhteistyö ja viranomaisyhteistyö. Kuraattori osallistuu myös työssään, oman alansa asiantuntijana, kouluyhteisön ja oppilashuollon kehittämistoimintaan. Näitä kehittämistoiminnankohteita ovat opetussuunnitelmat ja turvallisuus- sekä kriisisuunnitelmien laatiminen. Kuraattorin on hyvä kehittää ja ylläpitää ammattitaitoaan osallistumalla erilaisiin sosiaalialan täydennyskoulutuksiin.

Kuraattorin asiakkaaksi ohjaututaan omasta tai huoltajan aloitteesta. Lisäksi koulun tai opiskeluhuollon työntekijä voi arvioida, että oppilas tarvitsisi opiskeluhuollon palveluita. Tällöin työntekijän on oltava yhteydessä koulukuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2017, 367.) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaan koulun työntekijöiden on välittömästi ilmoitettava kuraattorille tai koulupsykologille, jos oppilas tarvitsee tukea opiskeluvaikeuksiin tai sosiaalisiin tai psyykkisiin vaikeuksiin. Jos yhteydenotto kuraattoriin ei syystä tai toisesta onnistu yhdessä oppilaan kanssa, on oppilaalle kuitenkin kerrottava yhteydenotosta ja keskusteltava syistä, miksi yhteydenotto on tehty (Pippuri 2015, 53). Lisäksi myös oppilaitoksen ulkopuoliset tahot voivat olla yhteydessä kuraattoriin. Näitä tahoja ovat esimerkiksi perheneuvola, lastensuojelu, lasten ja nuorten psykiatria, nuorisotoimi tai poliisi. (Gråsten-Salonen & Mehtiö 2017, 367.)

Alla olevassa kuviossa on kuvattuna kuraattorin asiakkaaksi ohjautumisen perusrunko. Jokainen asiakasprosessi on yksilöllinen, mutta kuviosta saa viitettä siihen, miltä asiakasprosessin kulku voi näyttää.

Kuvio 2. Kuraattorin asiakkaaksi ohjautuminen. (Perehdytysopas esiopetuksen kuraattorille 2022.)

Yllä olevassa kuviossa kuvataan kuraattorin asiakkaaksi ohjautumista. Yhteydenoton jälkeen kuraattorin tehtävänä on arvioida, onko lapsen käyttäytyminen tai muu toiminta ikätasosta vai huolestuttavaa. Tämän jälkeen kuraattori yhdessä esiopetuksen henkilökunnan kanssa seuraa lapsen toimintaa ja tarvittaessa kartoittaa tilanteeseen sopivaa palveluntarjontaa. Tarvittaessa kuraattorin tehtävänä on tukea tarvitsevan lapsen tai perheen palvelunohjaus.

4.2 Kuraattoripalvelut esiopetuksessa

Esiopetuksen kuraattori on esiopetusyksikön sosiaalialan asiantuntija, jonka opiskeluhoitopalvelut ovat tarkoitettu esiopetuksen oppilaille, heidän perheilleen sekä esiopetuksen henkilökunnalle. Esiopetuksen kuraattori edistää yhteistyötä lasten perheiden, opettajien ja muiden lasta lähellä olevien aikuisten kanssa. Kuraattorityön avulla tuetaan myös lapsen oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 53.) Esiopetuksessa kuraattorin työ painottuu lasten, perheiden sekä esiopetusta antavien yksiköiden konsultointiin sekä yhteisölliseen opiskeluhoitoon ja palveluohjukseen.

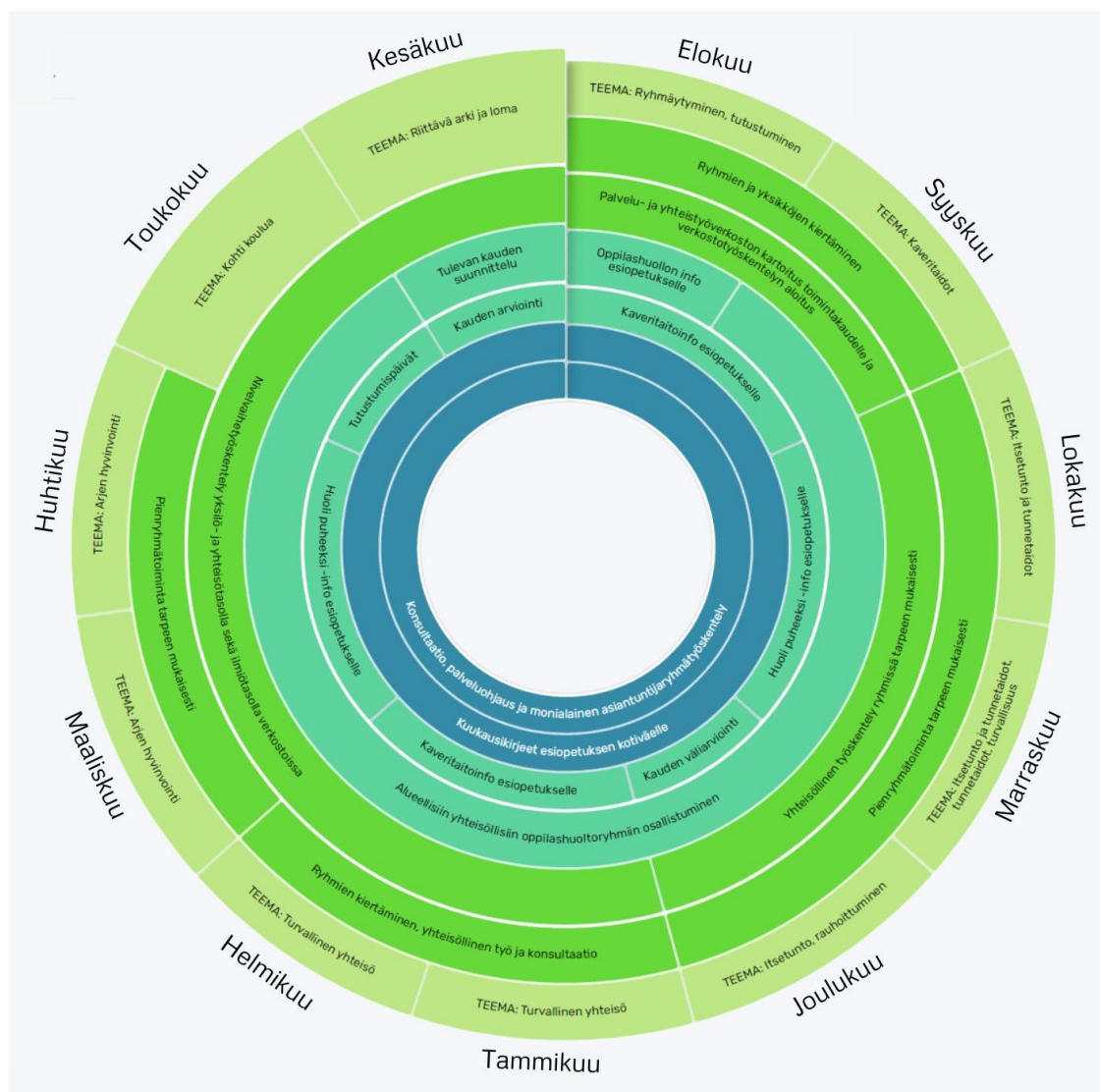
Esiopetuksen kuraattorin työtä säätelevät useat eri lait. Näitä lakeja ovat muun muassa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, perusopetuslaki, lastensuojelulaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolaki. Kuraattorin tulee lisäksi noudattaa työssään sosiaalityön ammattieettisiä periaatteita. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2021). Esiopetuksen opiskeluhoitotyötä ohjaa laki oppilas- ja opiskelijahuollosta (1287/2013).

Kunnalla on mahdollisuus valita miten he käytännöntasolla järjestävät esiopetuksen kuraattoripalvelut. Tavallista on, että isommilla kaupungeilla esiopetukseen on nimetty omat kuraattorit, kun taas pienemmissä kunnissa voi esiopetuksen ja peruskoulun kuraattorina toimia sama henkilö.

Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreita on kolme. Jokaisella kuraattorilla on vastuullaan oma määritelty esiopetusalue. Esiopetusalueet on jaettu Pohjoiseen –, Eteläiseen – ja Itäiseen alueeseen. Jokaisella esiopetuksen kuraattorilla on vastuullaan noin 30 esiopetusyksikköä. Esiopetukseen osallistuville lapsille on Turussa varattu paikkoja yhteensä noin 2000. Tämän lisäksi jokaisella esiopetuksen kuraattorilla on vastuullaan myös yksi Turun alueen alakoulu, jossa he työskentelevät noin yhtenä päivänä viikossa. Turun ruotsinkieliset kuraattoripalvelut järjestetään kahden kuraattorin toimesta, joiden vastuulla on yhdennettyjen ruotsinkielisten kokonaisuuksien hallinta esiopetuksesta lukioon.

Turun esiopetuksen kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattoreiden käyttämään asiakastietojärjestelmään Auraan (Turun kaupungin esiopetussuunnitelma 2021, 53).

Esiopetuksen kuraattoreiden työskentelyn teemoja ohjaa tähän tarkoitukseen suunniteltu vuosikello.

Kuvio 3. Esiopetuksen kuraattorityön vuosikello. (Turun kaupunki 2022.)

Yllä olevassa kuviossa on kuvattuna esiopetuksen kuraattorityötä jaksottava ja työskentelyn teemoja ohjaava vuosikello. Lukuvuosi alkaa elokuussa ryhmien ja yksiköiden kiertämisellä. Lisäksi tällöin aloitetaan muun muassa palvelu- ja yhteistyöverkostojen kartoitus ja verkostotyöskentely. Lokakuussa vuorossa on yhteisöllinen työskentely ryhmissä ryhmien tarpeiden mukaan. Lisäksi tarvittaessa esiopetuksen kuraattori tarjoaa muun muassa pienryhmätoimintaa. Lukuvuoden puolessa välissä on vuorossa ryhmien kiertämistä, yhteisöllistä työtä sekä konsultaatiota. Lukuvuoden lopussa kuraattori toteuttaa tarvittaessa pienryhmätoimintaa ja nivelvaihtotyöskentelyä yksilö- ja yhteisötasolla sekä ilmiötasolla verkostoissa. Lukuvuoteen mahtuu myös useita kuukausittain vaihtuvia teemoja, jotka ohjaavat esiopetuksen kuraattorin työskentelyä. Teemojen pohjalta kuraattorit koostavat lisäksi kuukausikirjeitä esiopetuksen kotiväelle. Vuosikellosta voi myös huomata, että esiopetuksen kuraattorin työhön sisältyy läpi vuoden vahvasti palveluohjaus, konsultaatiot sekä monialainen asiantuntijaryhmytyöskentely. (Turun kaupunki 2022.)

5 Työhyvinvointi ja perehdyttäminen työpaikoilla

5.1 Työhyvinvointi

Työhyvinvointia sääteleviä lakeja on useita. Näitä ovat työturvallisuuslaki, työsopimuslaki, työsuojelun valvontalaki, työterveyshuoltolaki, laki yhteistoiminnasta yrityksissä, laki yksityisyyden suojasta työelämässä, vuosilomalaki, työaikalaki, ammattitautilaki, työeläkelaki ja tapaturmavakuutuslaki ja tasa-arvolaki.

Työhyvinvointi käsitteenä on monen tekijän summa. Työhyvinvointiin vaikuttavat vahvasti työntekijän oma psyykinen ja fyysinen hyvinvointi. Tämän lisäksi kokemukseen hyvästä työhyvinvoinnista vaikuttavat työntekijän sosiaalinen hyvinvointi ja -kokemus sekä työntekijän kokemus sosiaalisesta vuorovaikutuksesta ja tuesta. Yksittäisen työntekijän työhyvinvointiin vaikuttaa myös työntekijän kokemus omasta fyysisestä turvallisuudesta. Näiden yksilön kokemusten ja ominaisuuksien lisäksi työhyvinvointiin vaikuttavat myös työolosuhteet, työyhteisö ja sen jäsenet, työtehtävät, työskentelyvälineet osaaminen sekä esimiestyö. (Työturvallisuuskeskus. Työhyvinvointi n.d.)

Esiopetuksen kuraattorin työnkuvaan kuuluu toimia omalta osaltaan hyvinvoinnin tuottajana ja ylläpitäjänä kouluympäristössä. Jotta tämä toteutuisi, on kuraattoreiden itse, voitava työssään hyvin. Työhyvinvoinnin yhtenä tärkeimpänä tekijänä voidaan pitää omien rajojen tunnistamista. Esiopetuksen kuraattori tulee työssään kohtaamaan tilanteita, joissa omat ammatillisen osaamisen rajat saattavat tulla vastaan. Omien rajojen tunnistamisen lisäksi työuupumukselta ja väsymykseltä suojaavia tekijöitä ovat työyhteisön tuki, mahdollisuudet vaikuttaa omaan työhönsä, mahdollisuus keskusteluapuun sekä työnohjaukseen. Lisäksi hyvinvoiva työntekijä osaa erottaa työ ja vapaa-ajat toisistaan. (Haasjoki & Ollikainen 2010, 29.)

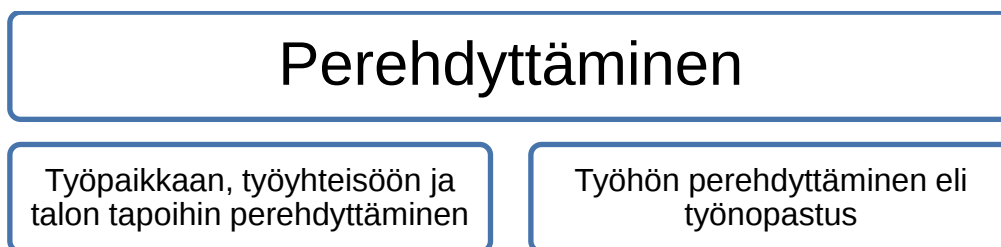
Kuvio 4. Työhyvinvoinnin tekijät. (Manka 2013.)

Yllä olevassa kuviossa työhyvinvointi on jaettu viiteen eri tekijään, joita ovat organisaatio, johtaminen, työyhteisö, työ sekä minä itse (Manka 2013). Kuviota tarkastellessa on hyvä kuitenkin muistaa, että työhyvinvointi on todella laaja käsite ja koostuu myös useammasta pienestä osa-alueesta. Kuvioon on kuitenkin koostettu näistä ne niin sanotut pääkohdat.

5.2 Perehdyttäminen ja sitä ohjaavat lait

Työsuojelulainsäädännössä on useita työnantajaa velvoittavia määräyksiä työhön perehdyttämisen järjestämiseksi. Erityisesti työsopimuslaki, työturvallisuuslaki sekä laki yhteistoiminnasta yrityksissä määrittelevät perehdyttämistä. (Kupias & Peltola 2009, 19.) Käytännössä laeissa on määriteltynä se, että lähimmän esihenkilön vastuulla ovat hyvän perehdyttämisen ja opastuksen suunnittelu, toteuttaminen sekä valvonta. Lähiesihenkilö voi tarvittaessa myös delegoida osia perehdyttämisestä ja opastuksesta koulutetulle työntekijälleen, mutta päävastuu säilyy aina esihenkilöllä. (Työturvallisuuskeskus. Perehdyttäminen ja työnopastus n.d.)

Perehdyttämisellä tarkoitetaan kaikkea sitä toimintaa, miten uusi työntekijä tutustutetaan työpaikkaan, sekä sen tapoihin ja ihmisiin. Perehdyttämiseen kuuluu myös työhön opastaminen. Työnopastukseen kuuluvat ne asiat, jotka liittyvät itse työn tekemiseen. Uuden työntekijän tulee tietää, mistä osista ja vaiheista työ koostuu sekä, mitä osaamista ja tietoa työ työntekijältä edellyttää. Työhön perehdyttämisellä tarkoitetaan siis kaikkia niitä toimenpiteitä, joiden avulla työntekijä tulee tutuksi työympäristönsä, työkuvasa sekä työyhteisönsä kanssa (Työturvallisuuskeskus 2009). Alla olevassa kuviossa on kuvattuna nämä perehdyttämiseen kuuluvat eri osa-alueet.

Kuvio 5. Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus (Työturvallisuuskeskus 2007, 2.)

Kuviossa on kuvattuna perehdyttämiseen kuuluvat osa-alueet. Perehdyttämiseen kuuluu työpaikkaan, työyhteisöön ja talon tapoihin perehdyttäminen. Tämän lisäksi perehdyttämiseen kuuluu työhön perehdyttäminen eli työnopastus. (Työturvallisuuskeskus 2007, 2.)

Laadukas perehdyttäminen auttaa sekä työntekijää, että työryhmää saavuttamaan tavoitteensa ja kehittymään työpaikkana. Hyvin toteutettu perehdytys vähentää uuden työntekijän kokemaa stressiä ja auttaa häntä sopeutumaan uuteen työpaikkaan tai -tehtävään nopeammin. Perehdyttämisellä voidaan parhaassa tapauksessa lisätä henkilöstön osaamista, parantaa työn laatua, lisätä yksilön henkisiä voimavaroja ja tukea työntekijöiden työssä jaksamista. Hyvä perehdyttäminen saattaa lisäksi vähentää pitkällä aikavälillä sairauspoissaoloja ja parantaa työntekijän sisäistä motivaatiota sekä sitoutumista työyhteisöön ja organisaatioon. (Työturvallisuuskeskus. Perehdyttäminen ja työnopastus n.d.)

Uuden työn aloittaminen voi työntekijästä tuntua sekä jännittävältä, että ajoittain jopa stressaavalta tai ahdistavalta. Vaikka työntekijällä olisi kokemusta alalta, jokaisella työpaikalla on oma yksilöllinen tapansa toimia, ja kaikki työhön liittyvä voikin siksi tuntua täysin uudelta. Jotta uusi työntekijä pääsisi mahdollisimman nopeasti ja vaivattomasti osaksi työyhteisöä, sekä oppisi työpaikan tavat toimia, tulee työhön perehdyttämiseen panostaa. Perehdytyksen tukena on hyödyllistä käyttää työpaikalle luotuja perehdytysoppaita sekä perehdytyslistoja. (Förskoleforum n.d.)

Kehityskeskustelujen ja lähtöhaastatteluiden yhteydessä tulisi kerätä tietoa ja kokemuksia myös perehdyttämisestä, jotta perehdytysprosessia pystyttäisiin jatkuvasti kehittämään ja mahdolliset puutteet tulisivat ilmi. Näiden keskustelujen avulla opitaan lisäksi arvioimaan toisten toimintaa. (Työturvallisuuskeskus 2007, 2–3.)

Käymämme dialogisen keskustelun pohjalta kävi ilmi, että Turun kaupungilla esiopetuksen kuraattorit on perehdytetty työhönsä esihenkilön sekä toisten esiopetuksen kuraattoreiden toimesta. Lisäksi itseopiskelu on ollut isossa osassa työhön perehtymisessä. Perehdytys on näin ollen ollut aikaa vievää, ja näin ollen suoraan pois itse kuraattorin asiakastyöhön käytettävästä ajasta.

5.3 Perehdyttämisen merkitys työhyvinvoinnissa

Työelämän kaavat ovat muuntautuneet merkittävästi viime vuosikymmeninä. Ennen samassa työpaikassa viihdyttiin jopa vuosikymmeniä ja työ oli vakinaista sekä kokopäiväistä. Nykypäivänä määrä- ja osa-aikaiset työsuhteet, keikkatyöläiset, vuokratyö sekä itsensä työllistäminen ovat yleistyneet työpaikoilla. Työn rikkonaisuuden vuoksi nousee perehdytyksen rooli entistä tärkeämmäksi. Uuteen työpaikkaan sopeutuminen, uusien työtehtävien haltuunotto sekä käytäntöjen oppiminen on tapahduttava entistä tehokkaammin. (Vehmanen 2012.)

Työhyvinvoinnin kannalta tarkasteltuna perehdytys voidaan nähdä erittäin tärkeänä osa-alueena. Hyvä perehdytys hyödyttää kaikkia (Sajaman 2015). Työtehtävien tiedostaminen ja hallitseminen riittävän hyvin edesauttaa työntekijän ja koko työyhteisön työhyvinvointia. Puutteellisen perehdytyksen myötä työntekijän on vaikeaa hallita työtehtäviään, joka luonnollisesti vaikuttaa suoraan työntekoon, työn laatuun ja myös työhyvinvointiin. (Honkaniemi ym. 2007, 155)

Hyvän perehdytyksen voidaan nähdä toimivan myös ennaltaehkäisevänä tekijänä. Kun perehdytys on tehty huolellisesti, työyhteisön toimintatavat vakiintuvat sekä riskit väärin työtapojen oppimiselle vähenevät (Honkaniemi ym. 2007, 155). Hyvällä perehdyttämisellä voidaan myös edesauttaa työntekijän terveenä pysymistä niin fyysisesti kuin psyykkisestikin, sekä vähentää sairauspoissaoloja (Kupias & Peltola 2009, 20).

6 Kehittämistyön toteuttaminen

6.1 Kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet

Kehittämistyön toteutusprosessi koostui opinnäytetyön suunnittelu-, toteutus- ja arviointivaiheista. Kehittämistyön tuotoksena toteutimme perehdytysoppaan Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreille. Kehittämistyön aihe oli tullut ilmi vastaavan, esiopetuksen kuraattoreille suunnatun, oppaan puutteena. Oppaan tarve oli ilmennyt esiopetuksen kuraattorin työn yleistyessä ja asiakaskunnan sekä työnkuvan laajentuessa.

Työelämän kehittämistyössä korostuvat eettiset säädökset. Kun kehittämistyölle kootaan tavoitteita, tulee niiden olla korkean moraalin mukaisia, sekä huolellisesti, tarkasti ja rehellisesti laadittuja. Kehittämiskohteena olevan organisaation tulee tietää, mitä kehittäjät ovat tekemässä ja mitkä ovat toiminnan tavoitteet sekä kohde. (Ojasalo ym. 2015, 48–49.)

Tavoitteenamme oli yhtenäistää Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden työnkuvaa ja työkäytänteitä, sekä kehittää ja selkeyttää uuden kuraattorin perehdytysprosessia. Opas tukee kuraattorin työtä ja työtaipaleen alkumetrejä, sekä mahdollistaa näin ollen lasten oikeuden saada parasta mahdollista oppilashuoltoa esiopetuksen kuraattoreilta.

Opinnäytetyöhön ja oppaaseen käytettävä aineisto koostui kehittämistyön tietoperustaan soveltuvasta lähdekirjallisuudesta, laeista ja sähköisestä materiaalista. Tämän lisäksi käytimme lähteinä tekemästämme kyselystä saamiamme vastauksia, esiopetuksen kuraattoreiden sekä heidän esimiehenään toimivan, opinnäytetyömme toimeksiantajan, kanssa käytyjä dialogisia keskusteluita ja havainnointia toimintaympäristössä.

Opinnäytetyönä syntyvässä tuotoksessa tulee ottaa huomioon oppaan muoto, informatiivisuus, selkeys, käytettävyys työpaikalla ja työntekijöiden keskuudessa, asiasisällön sopivuus uusille työntekijöille ja sisällön johdonmukaisuus (Vilka & Airaksinen 2003, 53). Opasta suunniteltaessa pyrimme pitämään mielessämme, miten se palvelisi sisällöltään ja ulkonäöltään parhaalla mahdollisella tavalla sen käyttäjiä. Suunnittelimme perehdytysoppaan ensisijaisesti uuden työntekijän perehdytykseen, mutta perehdytysoppaan sisältöön voisi palata tarvittaessa aina uudelleen. Suunnittelimme toimeksiantajamme toiveesta oppaan sähköiseen muotoon, jotta se pysyisi ajantasaisena ja helposti päivitettävänä. Tämän lisäksi eri yksiköissä työntekijät voisivat halutessaan myös tulostaa oppaan.

Tavoitteenamme kehittämistyölle oli, että saamme sisällytettyä oppaaseen tärkeimpiä toimintaohjeita esiopetuksen kuraattorin työtehtäviin, yhteistyötahojen yhteystietoja sekä työpaikkaan liittyviä ohjeistuksia. Oppaan tavoitteena oli lisäksi yhtenäistää Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden työkäytänteitä sekä kehittää ja selkeyttää uuden kuraattorin perehdytysprosessia.

6.2 Kehittämistyön menetelmät

Kehittämistyöprosessissa on luonnollista käyttää ihmisiä tiedonlähteinä (Hirsjärvi ym. 2009, 164). Tästä syystä käytimme opinnäytetyössämme kehittämistyön menetelminä kyselyä, dialogisia keskusteluja toimeksiantajan ja työntekijöiden kanssa, aiemman tiedon hyödyntämistä sekä havainnointia toimintaympäristössä. Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreina työskenteleville henkilöille lähetimme kyselymme sähköisellä Google Forms-kyselylomakkeella. Kyselyn avulla saimme esiopetuksen kuraattoreilta tietoa heidän työtehtävistään opiskeluhollossa, sekä tällä hetkellä käytössä olevasta perehdyttämisprosessista sekä sen puutteista ja perehdytysoppaan tarpeellisuudesta ja mahdollisesta sisällöstä anonyymisti.

Kyselyä varten kerroimme kyselyyn osallistuville opinnäytetyömme tarkan aiheen, sekä sen, miksi kysely toteutetaan ja mihin heidän vastauksiaan tullaan opinnäytetyöprosessissa käyttämään. Henkilöille, joille kysely lähetettiin, kerrottiin myös, että kyselyn vastaukset esiintyvät työssämme täysin anonyymeinä. Pyrimme saamaan kyselyn vapaaehtoisuudella sekä anonyymeillä vastauksilla kyselystä mahdollisimman luotettavan.

Suunnittelemassamme kyselyssä oli 13 kysymystä, joista 12 kysymyksessä oli avovastausmahdollisuus. Yhdessä kysymyksessä vastausvaihtoehtoina kyllä tai en-vastaus. Kysymykset ovat kehittämistyön liitteenä (Liite 1). Pyrimme suunnittelemaan ja muotoilemaan kyselymme kysymykset mahdollisimman yksiselitteisesti kyselylomakkeellemme, jotta saamamme tutkimustieto vastaisi mahdollisimman hyvin tarpeisiimme. Vastaajaprosentti kyselymme oli 100 %, eli kyselymme vastasivat kaikki henkilöt, joille kysely lähetettiin. Vastausten läpikäynti ja tämän jälkeinen hyödyntäminen opinnäytetyössämme oli myös näin ollen nopeaa ja selkeää. Saimme kyselyn avulla kehittämistyöhömmme tarvittavaa asiantuntijälähtöistä tietoa.

Toisena kehittämistyön menetelmänä käytimme aiemman tiedon hyödyntämistä. Käytimme kehittämisprosessissamme hyödyksi aiemmin aiheesta julkaistuja teorialaaleja sekä opinnoissamme saamaamme tietoa opiskeluhollost ja kuraattoripalveluista. Koimme aiemman tiedon hyödyntämisen luonnollisena osana menetelmiä, sillä saimme toimeksiantajaltamme hyvän teoreettisen tietopaketin sähköisessä muodossa opinnäytetyömme aiheeseen liittyen. Lisäksi löysimme itse luotettavista lähteistä tietoa muun muassa perehdyttämisestä ja esiopetuksesta, jota halusimme ehdottomasti opinnäytetyömme teoriapohjassa hyödyntää.

Kolmanneksi kehittämistyön menetelmäksi valikoimme dialogisen keskustelun toimeksiantajan ja työntekijöiden kanssa. Dialogisen keskustelun päätavoitteena on yhteinen ymmärrys keskusteluun osallistuneiden välillä (Salonen ym. 2017, 61). Yhdessä toimeksiantajan ja esiopetuksen kuraattorin työtehtävissä toimivien henkilöiden kanssa muodostimme kehittämisryhmän. Kehittämisryhmän avulla kommunikoidimme dialogisesti palavereissa sekä sähköpostien välityksellä. Dialoginen työskentely on keskustelua, vertaistukea, toiminnan uudelleen suuntaamista, arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista (Salonen 2013, 6). Dialoginen keskustelu osoittautui selkeäksi ja jouhevaksi tiedonkeruumenetelmäksi sen suoruuden ja avoimuuden vuoksi.

Näin ollen esimerkiksi palavereissa väärin ymmärtämisen mahdollisuus on hyvin pieni, kun asian pystyi käymään läpi juurta jaksen tai kysyä heti, mikäli jokin asia jäi epäselväksi. Keskusteluissa esittämämme kysymykset ja niihin saadut vastaukset täydensivät hyvin tiedonkeruuseen liittyviä tarpeitamme ja tavoitteitamme kehittämistyöprosessissamme. Dialogisen keskustelun avulla pystyttiin kehittämistyöprosessissa auttamaan toimeksiantajaorganisaatiota ja hyödyntämään kehittämisryhmän osallistujien ideoita, motivaatiota sekä luovuutta.

Neljäntenä kehittämistyön menetelmänämme käytimme havainnointia toimintaympäristössä. Kehittämistoiminnassa voidaan hyvin käyttää havainnointia toimintaympäristössä tiedonkeruumenetelmänä (Salonen ym. 2017, 34–35). Toimintaympäristön havainnointi suoritettiin työharjoittelun muodossa Turun kaupungilla, perusopetuksen kuraattorin työtehtävissä. Havainnoinnin yksi hyödyistä on siinä, että menetelmän avulla voidaan saada suoraa ja välitöntä tietoa ryhmien, yksilöiden tai organisaatioiden toiminnasta sekä käyttäytymisestä (Hirsjärvi ym. 2009, 213). Harjoittelu sijoittui opinnäytetyöprosessin kanssa samaan ajankohtaan, joten vaikka kysymyksessä ei ollutkaan esiopetukseen sijoittuva työharjoittelu, auttoi se ammentamaan tietoa myös opinnäytetyöhön. Harjoittelun aikana kuraattorin työnkuva selkeni ja opinnäytetyömme tietoperustaan keräämämme teoretieto avautui käytännössä. Tämän avulla myös pimentoon jääneet asiat selkenivät sekä kehittämistyöprosessissa esiin tulleet kysymykset oli helpompi muotoilla ja esittää kehittämisryhmälle.

Aloitimme aineistojen analysointiprosessin kirjoittamalla puhtaaksi kyselystä ja dialogisista keskusteluista tekemämme muistiinpanot. Tämän jälkeen kävimme kaikki aineistomme läpi. Aineistojen läpikäynnin jälkeen jaoin aiheet eri teemoihin, jonka jälkeen niitä voitiin hyödyntää kehittämistyön lopullisessa tuotoksessa aineistona.

Taulukko 1. Kehittämistyön menetelmät

KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	SELITYS JA PERUSTELUT
Kysely	Kyselyllä halusimme kerätä anonyymiä tietoa työntekijöiltä. Kyselyssä työntekijät pystyivät avaamaan perehdytykseen ja työhyvinvointiin liittyviä seikkoja kattavasti.
Aiemman tiedon hyödyntäminen	Kehittämisosuuskuntassamme hyödynsimme aiemmin aiheesta julkaistuja teorian materiaaleja sekä opinnoissamme saamaamme tietoa opiskeluhyvinvoinnista ja kuraattoripalveluista.
Dialoginen keskustelu toimeksiantajan ja työntekijöiden kanssa	Dialoginen keskustelu toimeksiantajan kanssa käynnisti koko kehittämisprosessin ja sitä jatkettiin prosessin loppuun saakka. Myöhemmässä vaiheessa prosessia myös työntekijät osallistuivat dialogisiin keskusteluihin. Saimme arvokasta tietoa esiopetuksen kuraattorin perehdytykseen liittyvistä seikoista sekä oppaaseen halutuista asioista dialogisten keskusteluiden kautta.
Havainnointi toimintaympäristössä	Havainnointi toimintaympäristössä valikoitui yhdeksi menetelmäksi, kun saimme harjoittelupaikan koulukuraattorin työhön Turun kaupungille. Kaupungin toimintatavat ja kuraattorien työmenetelmät tulivat tutuiksi toimintaympäristöä tarkastellessa.

Yllä olevaan taulukkoon on kirjattu kehittämistyössä käyttämämme tiedonkeruumenetelmät. Näitä ovat kysely, aiemman tiedon hyödyntäminen, dialoginen keskustelu toimeksiantajan ja työntekijöiden kanssa, sekä havainnointi toimintaympäristössä. Taulukkoon on tämän lisäksi kirjattu tiedonkeruumenetelmien käyttöön liittyvät selitykset sekä niiden hyödyntämiseen johtaneet perustelut.

6.3 Suunnittelu ja toteutus

Kehittämistyön alussa, marraskuussa 2021, olimme yhteydessä toimeksiantajaan. Tapasimme toimeksiantajan kanssa ja pidimme dialogisen keskustelun, jossa ideoitiin opinnäytetyöprosessia ja kehittämistyön sisältöä sekä aikataulutusta. Erinäisiä palavereita ja kommunikaatiota liittyen kehittämistyöhön ja sen eri vaiheisiin toimeksiantajan sekä asiantuntijoiden kanssa on käyty pitkin vuotta etäyhteyksin Teams-palavereiden ja sähköpostiviestien välityksellä.

Kehittämistyön suunnitteluvaiheen aloitimme alkuvuodesta 2022. Suunnitteluvaiheessa teimme suunnitelman opinnäytetyön toteuttamisesta. Suunnitelmaan kirjattiin tiedonkeruumenetelmiä sekä opinnäytetyössä käytettävää aineistoa. Prosessin mukana olevat henkilöt, eli toimijat, ovat olennainen osa prosessin etenemistä (Salonen 2013, 21), jonka vuoksi koimme tärkeäksi pitää toimeksiantajaamme tietoisena kehittämistyömme prosessin vaiheista. Suunnitelma käytiin läpi toimeksiantajan sekä opinnäytetyötä ohjaavan opettajan kanssa ja suunnitelman hyväksymisen jälkeen aloitettiin suunnitelman mukainen opinnäytetyön toteuttaminen.

Kehittämistyön esivaihe aloitettiin tiedonkeruulla. Tiedonkeruuseen oli varattu hyvin aikaa, sillä aiheeseen liittyvän aiemman tiedon sekä materiaalin määrä oli suhteellisen vähäistä, joten tietoa päädyttiin keräämään useasta eri lähteestä. Kirjallisuuden valinnassa on erityisen tärkeää muistaa harkinta eli lähdekriittisyys, sekä lähteitä valittaessa että niitä tulkitessa. Lähdekritiikille tärkeitä asioita ovat muun muassa; uskottavuus, kirjoittajan tunnettavuus ja arvostettavuus, lähteen ikä ja alkuperä, julkaisijan arvovalta sekä vastuu sekä todellisuus ja puolueettomuus. (Hirsjärvi ym. 2009, 113–115.)

Yhtenä tiedonkeruumenetelmänä käytimme kyselyä, joka toteutettiin Google Forms-kyselylomakkeen avulla. Kyselylomake (Liite 1) lähetettiin Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreille huhtikuussa 2022. Kerätyn aineiston pohjalta aloitettiin kirjoittamaan oppaan tietoperustaa. Kyselyn avulla saimme tietoa Turun kaupungin esiopetuksen kuraattorien työpäivien kulusta, työnkuvasta, tietotekniikasta ja järjestelmistä, joita he käyttävät työssään, sekä perehdytysoppaan toivotusta sisällöstä.

Kesäkuussa 2022 aloitettiin kehittämistyön työstövaihe, jonka aikana aiemmin kirjoitettua tietoperustaa täydennettiin. Samaan aikaan aloitettiin konkreettisen oppaan sisällön rakentamista, suunnittelua ja hahmottamista. Oppaan rakentamisessa käytettiin

hyödyksi aiemmin kerättyä tietoperustaa, sekä perehdyttämistä käsitteleviä lähteitä. Oppaan pohjaksi valikoitui Word-dokumentti. Toimeksiantajan kanssa sovittiin, että opas tulee vain Turun kaupungin sisäiseen käyttöön, eli sitä ei julkaista opinnäytetyön julkaisun yhteydessä.

Taulukko 2. Keittämistyön toteuttamisen aikataulu

KEHITTÄMISPROSESSI	AJANKOHTA	TEHTÄVÄ
Aloitusvaihe	10–11/2021	• Opinnäytetyön aiheen valinta • Aiheen hyväksyminen ja vastaanotto • Yhteydenotto toimeksiantajaan • Tapaaminen toimeksiantajan kanssa • Työskentelyn aloitus
Suunnitteluvaihe	01–02/2022	• Opinnäytetyösopimus • Opinnäytetyön suunnitelman tekeminen • Suunnitelman läpikäynti • Kehittämistehtävään ja aineistoon perehtyminen • Tietoperustaan & tiedonkeruumenetelmiin perehtyminen
Esivaihe	03-06/2022	• Tiedonkeruu
Työstövaihe	06-08/2022	• Kerätyn aineiston työstäminen • Tietoperustan kirjoittaminen • Oppaan 1.version työstö

(jatkuu)

Taulukko 2 (jatkuu).

KEHITTÄMISPROSESSI	AJANKOHTA	TEHTÄVÄ
Viimeistelyvaihe & Tarkistusvaihe	08-11/2022	• Oppaan 2. version työstö • Yhteys toimeksiantajaan • Tuotoksen viimeistely • Tuotoksen esittely toimeksiantajalle • Opinnäytetyön kokoaminen & viimeistely
Valmis tuotos	11/2022	• Valmiin tuotoksen toimittaminen toimeksiantajalle • Palautus & kypsyysnäyte • Toimeksiantajan palaute

Yllä olevaan taulukkoon on kirjattu kehittämistyöprosessin eri vaiheet, toteuttamisen ajankohdat sekä kuhunkin vaiheeseen liittyvät tehtävät. Opinnäytetyön sekä oppaan ensimmäiset versiot lähetettiin toimeksiantajalle elokuussa 2022. Toimeksiantajan ja esiopetuksen kuraattoreina työskentelevien asiantuntijoiden antaman palautteen pohjalta oppaan sisältöä täydennettiin sekä täsmennettiin. Palautteessa saimme tarkennuksia esimerkiksi Turun kaupungin Intranetin sisältöihin sekä esiopetuksen kuraattoreiden loma-aikoihin. Tässä yhteydessä sovimme myös Teams-palaverin muutaman viikon päähän. Palaveri pidettiin dialogisena keskusteluna ja siinä käytiin läpi oppaan viimeisimpiä täydennyksiä, jotka liittyivät vuosikelloon ja esiopetuksen kuraattorin moninaisiin työtehtäviin, sekä oppaan lopulliseen sisältöön. Dialoginen keskustelu eteni etukäteen suunnittelemiemme, opasta täydentävien, kysymysten pohjalta, mutta sisälsi myös tasavertaista ja vastavuoroista keskustelua ja pohdintaa. Yhteistyö kehittämisryhmän kanssa sujui mutkattomasti ja dialogisen keskustelun ansiosta saatiin oppaan sisältö nivottua yhdessä kasaan ja vastaamaan esiopetuksen kuraattoreiden tarpeita. Vuoden 2022 loka-marraskuun aikana opinnäytetyö ja opas viimeisteltiin sekä palautettiin.

7 Kehittämistyön tuotos ja arviointi

7.1 Perehdytysoppaan sisältö

Perehdytysoppaan tehtävänä on toimia perehdyttäjän ja uuden työntekijän apuvälineenä työhön perehdyttäessä. Perehdyttäjä voi käyttää opasta apunaan perehdyttäessään uutta työntekijää, kun taas perehdytettävä pystyy tutustumaan uuteen työpaikkaansa tai työnkuvaansa itsenäisesti oppaan avulla. (Kangas 2003, 10.)

Kehittämistehtävämme tuotoksena syntyi Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreille tehtävä perehdytysopas. Perehdytysoppaan tavoitteena oli yhtenäistää Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden työ- ja perehdytyskäytänteitä sekä kehittää ja selkeyttää uuden kuraattorin perehdytysprosessia. Perehdytysopas tulee toimimaan työkaluna Turun kaupungin uusille esiopetuksen kuraattoreille sekä perehdyttäjälle. Kyselymme vastauksista kävi ilmi, että esiopetuksen kuraattorin työtehtäviin perehdyttäminen on ollut ennen ajoittain puutteellista. Perehdyttäminen on saattanut esimerkiksi olla uuden työntekijän itseohjautuvuuden vastuulla. Ajoittain on myös ollut mahdollista, että perehdytys hoidetaan vertaisperehdytyksenä. Ideaalein tilanne on ollut silloin, jos edellinen työntekijä ja uusi työntekijä ovat työskennelleet muutaman viikon samanaikaisesti. Tällöin pois jäävä työntekijä on voinut perehdyttää juuri kyseisen esiopetusalueen tiedot ja käytänteet.

Opas on tarkoitettu lähtökohtaisesti uudelle esiopetuksen kuraattorille, jonka avulla uusi työntekijä voi muun muassa perehtyä työhönsä sekä yleisesti esiopetuksen kuraattorin työnkuvaan. Oppaan sisältö tuo konkreettisesti ja tiivistetysti esille kuraattorin jokapäiväistä työnkuvaa sekä muun muassa työtä ohjaavia lakeja sekä toimintamalleja.

Esiopetuksen kuraattorin työnkuva on suhteellisen uusi. Vastaavaa opasta ei Turun kaupungin esiopetuksen kuraattorityössä aiemmin ole ollut. Pyrimme opasta tehdessämme saamaan oppaaseen kaikki esiopetuksen kuraattorin tärkeimmät jokapäiväisessä työssä tarvittavat työvälineet ja ohjeistukset. Tavoitteenamme oli, että oppaasta olisi apua myös nykyisille kuraattorin työtehtävissä toimiville henkilöille esimerkiksi muistilistamaisena tiedostona, johon voisi tarvittaessa palata. Lisäksi perehdyttäjä voi käyttää opasta perehdytyksen työvälineenä ja muistilistana.

Opas laadittiin sähköisesti Word-tiedostolle Turun ammattikorkeakoulun raporttipohjaan. Oppaan ulkoasu on pyritty pitämään yksinkertaisena ja selkeänä. Kansilehdeltä löytyy oppaan ulkoasua piristävä kuva ja Turun kaupungin tunnus. Käytimme oppaassa tekstin lisäksi myös kuvia ja kuvioita, jotka edesauttavat tiedon sisäistämistä, kokonaisuuksien hahmottamista sekä parantavat lukukokemusta. Kuvat ja kuviot tuovat oppaaseen vaihtelevaa ilmettä, jonka ansiosta lukijan mielenkiinto säilyy. Kuvista ja kuvioista on myös helpompi hahmottaa kokonaisuuksia, kuin pelkästä teoriatekstistä. Opasta voi lukea sähköisessä muodossa tai tulostettuna.

Perehdytysoppaassa on kansisivu, sisällysluettelo, alkusanat, teoriaosuus esiopetuksen kuraattorin työnkuvasta, työtä ohjaavista laeista sekä perehdytyksestä. Oppaan lopusta

löytyvät yleisimmät työssä vastaantulevat käsitteet, yleisimpien yhteistyötahojen yhteystiedot, lähdeluettelo, liitteet sekä perehdytettävän perehdytyslomake, josta voi seurata perehdytyksen kulkua. Lisäksi oppaassa on linkkejä, joiden takaa löytyy sivustoja, jotka päivittävät usein tai ovat laajoja asiasisällöiltään.

Oppaan sisällysluettelosta (Liite 2) pystyy silmäilemään nopeasti, mitä opas pitää sisällään ja mistä tarvitsemansa tiedon löytää. Alkuun on liitetty lyhyet alkusanat, joissa uusi työntekijä toivotetaan tervetulleeksi uuteen työpaikkaan. Alkusanoissa myös tiivistetään oppaan kokonaisuus ja oppaan tarkoitus. Tämän jälkeen alkaa oppaan teoriaosuus. Teoriaosuudessa olemme avanneet yleisesti esiopetuksen kuraattorin työnkuvaa Turun kaupungilla, sekä käyneet läpi konkreettisia työssä tarvittavia tietoja ja taitoja. Teoriaosuudessa on myös käyty läpi ja avattu perehdytykseen liittyviä tietoja esimerkiksi loma-ajoista, palkasta ja tietotekniikasta sekä järjestelmistä, joita työssä käytetään.

Oppaan teoriaosuudessa on hyödynnetty tekstin lisäksi kuvioita. Teoriaosuudessa on kuvio Turun kaupungin esiopetuksen vuosikellosta, joka määrittelee työskentelyn teemoja ja rytmittymistä lukuvuosille. Oppaan teoriaosuudessa on myös kuvio oppilashuollon kokonaisuudesta esiopetuksessa sekä kuraattorin työn etenemisestä. Opiskeluhuollon kokonaisuutta kuvaavassa kuviossa havainnollistetaan, kuinka oppilashuolto jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon (kuvio 1). Kuraattorin työn etenemistä kuvaavassa kuviossa käsitellään kuraattorin työhön kuuluvia seikkoja aina kuraattorin asiakkuuden alkamisesta sen päättymiseen saakka. Opasta varten suunnittelimme sekä toteutimme myös kuraattorin asiakkaaksi ohjautumista kuvaavan kuvion (kuvio 2). Tätä kuviota olemme hyödyntäneet opinnäytetyömme lisäksi myös oppaassa havainnollistamassa kuraattorin asiakkaaksi ohjautumisen keinoja ja kokonaisuutta.

Perehdytysopasta varten olemme myös kehittäneet ja toteuttaneet perehdytyslomakkeen (Liite 3). Perehdytyslomake on osana opasta. Perehdytyslomakkeesta, löytyy kaikki oppaassa mainitut työskentelyyn tarvittavat tiedot. Työntekijä sekä perehdyttävä voivat lomakkeen avulla seurata perehdytysprosessin etenemistä ja samalla merkitä lomakkeeseen, milloin mikäkin perehdytyksen aihealue on käyty läpi uuden työntekijän kanssa. Perehdytyslomakkeeseen merkitään myös perehdyttäjän nimikirjaimet aina perehdytetyin aihealueen jälkeen.

Toteutimme oppaan sähköisessä muodossa, jotta sitä on jatkossa myös helppo muokata ja päivittää tietojen ja käytänteiden muuttuessa. Hyvinvointialueisiin siirtyessä vuonna 2023, muutoksia on mahdollisesti tulossa jo pian, joten pyrimme sähköisellä tuotoksella välttämään oppaan vanhenemisen ja mahdollistamaan sen sisällön päivittämisen.

7.2 Kehittämistyön arviointi

Kehittämistyön tuotosta eli perehdytysopasta ja opinnäytetyötä valmisteltiin samanaikaisesti kehittämisprosessin aikana. Opinnäytetyötä varten koottu teoriapohja tuki oppaan valmistelua. Halusimme koota oppaaseen opinnäytetyön teorian selkeästi sekä tiivistetysti. Oppaan tarkoituksena on selkeyttää ja nopeuttaa uuden esiopetuksen kuraattorin työn alkumetrejä. Näin ollen kuraattori pääsee nopeammin konkreettisen asiakastyön pariin. Oppaasta tuli mielestämme toimiva, visuaalisesti ja sisällöllisesti selkeä sekä ytimekäs.

Arvioimme kehittämistyön tuotostamme jo kehittämisprosessin aikana. Lisäksi työskentelyämme ohjasivat toimeksiantajan, työntekijöiden sekä ohjaavan opettajan palautteet ja väliarvioinnit. Prosessin loppuvaiheessa kävimme läpi lähes valmista tuotostamme oppaasta kehittämisryhmän kanssa Teams-palaverissa. Palaveri sisälsi vapaamuotoista dialogista keskustelua ja tarkentavia kysymyksiä perehdytysoppaan aiheisiin liittyen. Palaverissa käsitelimme esiopetuksen kuraattorin työtä sekä kysyimme lisäsehdotuksia ja toiveita kehittämisryhmältä oppaaseemme. Opas oli kehittämisryhmän mielestä melko kattava ja lisäsehdotuksia ei juurikaan enää tullut. Palaverin jälkeen teimme oppaaseen tarvittavia pieniä tarkennuksia. Yhteistyö kehittämisryhmän kanssa oli hyödyllistä ja auttoi kehittämisprosessin etenemisessä sekä oppaan viimeistelyssä.

Kehittämistyön aiheemme oli ajankohtainen Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden keskuudessa. Kehittämistyössä luotu tuotos on jaettu Turun kaupungille sähköisessä muodossa, jonka vuoksi sitä on mahdollista päivittää tarvittaessa tiedon muuttuessa. Opas on näin ollen konkreettisesti hyödynnettävissä Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden keskuudessa vielä tulevaisuudessakin.

8 Prosessin johtopäätökset ja pohdinnat

8.1 Johtopäätökset

Matkamme opinnäytetyön aloitusvaiheesta opinnäytetyön ja oppaan valmistumiseen kesti noin vuoden. Tämän prosessin aikana olemme päässeet perehtymään teoriapohjaan huolellisesti, tapaamaan toimeksiantajaamme ja ohjaavaa opettajaa sekä päässeet lisäksi työskentelemään harjoittelussa kuraattorin tehtävissä, josta saatuja oppeja pystyimme ammentamaan myös opinnäytetyössämme. Harjoittelussa toimimme ikään kuin perehdytettävän uuden työntekijän roolissa, tämän myötä opimme, mitkä asiat oikeasti uuden työntekijän on hyvä oppia työn alkumetreillä. Kehittämistyön tuotos sekä opinnäytetyömme ovat kulkeneet koko prosessin ajan käsi kädessä. Prosessin alussa pohdimme, että koostamme ensin opinnäytetyön ja sen pohjalta vasta alkaisimme tuottamaan opasta, mutta huomasimme nopeasti sen, miten tuotokset voivat tukea toinen toisiaan koko prosessin ajan. Kehittämistyössämme käyttämämme menetelmät valikoituivat suhteellisen helposti. Koimme, että kyselyllä ja toimeksiantajan sekä työntekijöiden kanssa käydyistä dialogisista keskusteluista saimme parhaiten irti tarvitsemaamme tietoa kehittämistyötämme varten. Työntekijöille suunnatusta kyselystä, aiemman tiedon hyödyntämisestä sekä toimintaympäristön havainnoinnista saimme arvokasta tietoa esiopetuksen kuraattorin työtehtävistä sekä kehittämistyön tuotokseen liittyvistä toiveista ja tarpeista.

Kehittämistyön tavoitteena oli luoda perehdytysopas Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreille. Oppaan tarkoituksena oli esiopetuksen kuraattorityön perehdyttämisen selkeytyvän ja näin ollen myös työnlaadun parantaminen, tasa-arvoistaminen sekä yhtenäistäminen. Kuten aiemmin on tullut ilmi, perehdytyksen tukena on hyödyllistä käyttää työpaikalle luotuja perehdytysoppaita sekä perehdytyslistoja. (Förskoleforum n.d.) Tämän vuoksi perehdytysoppaamme sisältääkin liitteenä myös perehdytyslistan, joka on nähtävissä myös opinnäytetyömme liitteenä (Liite 3).

Kehittämistyöprosessin alussa kävi ilmi, että tarve perehdytysoppaalle oli olemassa. Kyselymme vastauksista sekä dialogisista keskusteluista Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden kanssa kävi ilmi, että perehdytys on tällä hetkellä melko itseohjautuvaa ja omatoimista. Perehdyttämiseen liittyvät hyvän perehdyttämisen ja opastuksen suunnittelu, toteuttaminen sekä valvonta on lähimmän esihenkilön vastuulla. Lähiesihenkilö voi delegoida osia perehdyttämisestä ja opastuksesta myös toiselle koulutetulle työntekijälle, mutta päävastuu säilyy aina esihenkilöllä. (Työturvallisuuskeskus. Perehdyttäminen ja työnopastus n.d.) Tekemämme oppaan avulla perehdyttämisestä tulee selkeämpää ja läpinäkyvämpää, jolloin perehdyttämisen laatu myös paranee ja työntekijä pääsee nopeammin siirtymään konkreettiseen asiakastyöhön.

Hyvällä ja kattavalla perehdyttämisellä voidaan myös parhaassa tapauksessa lisätä henkilöstön osaamista, parantaa työn laatua, lisätä henkisiä voimavaroja ja tukea työssä jaksamista sekä työntekijän sisäistä motivaatiota. (Työturvallisuuskeskus. Perehdyttäminen ja työnopastus n.d.) Näihin asioihin kiinnitettäessä huomiota saavat

esiopetuksen kuraattoreiden asiakkaat parasta mahdollista asiakastyötä sekä palveluohjausta.

Uuteen työpaikkaan sopeutuminen, uusien työtehtävien haltuunotto sekä käytäntöjen oppiminen on tapahduttava entistä tehokkaammin (Vehmanen 2012). Perehdytysopas tukee ja nopeuttaa työntekijän siirtymistä ja juurtumista uuteen työhön työn alkumetreillä.

8.2 Pohdinnat

Kuraattoritoiminta on matalankynnyksen ennaltaehkäisevää sosiaalialan työtä. Sosiaalialan ammattijärjestön Talentian (2022) mukaan sosiaalialan eettiseen osaamiseen kuuluu tasa-arvoisuuden lisääminen. Tämä näkyy kuraattoripalveluissa siten, että esiopetuksen kuraattoreiden tarkoituksena on tuoda opiskeluhuollon kuraattoripalvelut saataville myös esiopetuksen oppilaille. Ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta pohdintaa herättää kuitenkin se, että lapsen saapuessa esiopetuksen kuraattorin asiakkaaksi on hän todennäköisesti jo oireillut esiopetusryhmässään tai vapaa-ajallaan niin, että huoli lapsen hyvinvoinnista on herännyt. Toteutuuko tällaisessa tilanteessa siis ennaltaehkäisevä työote? Tulisiko kuraattorin siis tavata henkilökohtaisesti kaikkia yksikkönsä oppilaita, jotta ennaltaehkäisevä työote todella toteutuisi? Resurssien ja aikataulujen puitteissa tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Voidaan pohtia, että liittykö kuraattorin ennaltaehkäisevä työote siihen, että työn pääajatuksena on varhaisen puuttumisen malli. Varhainen puuttuminen perustasolla ja ennaltaehkäisevä sosiaalialan työ luovat parempaa ennustetta aikuisuuteen.

Kuraattorintyö esiopetuksessa pohjautuu pitkälti yhteisölliseen työhön ja perheiden palveluohjaukseen. Tämän avulla huolehditaan perheen voimavaroista sekä kaikkien perheenjäsenten hyvinvoinnista. Samalla kuraattorin työllä tuetaan lapsen oikeutta turvalliseen kasvuun ja kehitykseen, sekä ennaltaehkäistään muun muassa tarvetta lastensuojelun palveluille.

Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreina toimii tällä hetkellä kolme kuraattoria. Esiopetuksen yksiköitä on Turussa yli 90 ja esiopetukseen osallistuville lapsille on varattu paikkoja yli 2000 (Esiopetuksen järjestämispaidat lukuvuonna 2022–2023). Toimipaikkojen sekä lasten määrä kuulostaa suurelta suhteutettuna esiopetuksen kuraattoreiden lukumäärään. Sama tilanne on todennäköisesti myös muissa isoissa kaupungeissa. Tulisiko esiopetuksen kuraattoreiden resursseja siis lisätä, jotta työn yksilöllistä työtettä saataisiin myös hyödynnettyä aiempaa paremmin.

Kehittämistyöprosessissamme olemme kehittäneet sosiaalialan ammatillista ydinosaamistamme. Sosionomi-tutkintoon liitetyistä kompetensseista kehittämisprosessimme aikana esiin tulivat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä yhteistyöosaaminen. (SOAMK 2016). Kehittämistyötä teimme yhteistyössä toimeksiantajamme sekä Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden kanssa. Tästä syystä yhteistyöosaaminen ja yhteistyötaidot

ovat olleet pinnalla koko opinnäytetyöprosessimme ajan. Eettistä osaamistamme olemme kehittäneet tutustuessamme kehittämistyöme aiheeseen ja sen tämänhetkisen toteuttamisen eettisyyteen. Tämän lisäksi olemme kehittäneet omaa asiakastyön ja palvelujärjestelmien tuntemustamme sekä osaamistamme toteuttaessamme kehittämistyötämme. Opinnäytetyöme oli kehittämisprosessi, jonka aikana myös osaamisemme kehittämis- ja innovaatio-osaamisessa on harjaantunut.

Näkisimme mielellämme tulevaisuudessa, miten perehdytysoppaamme otetaan käyttöön ja tuleeko se vakiintumaan Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden perehdytysprosessissa. Perehdytysoppaan käyttöön tulee vaikuttamaan sen jakaminen ja juurruttaminen, työntekijöiden henkilökohtainen oppaan hyödyntämisaktiivisuus sekä perehdytysoppaan ajan tasalla pitäminen. Toiveenamme on, että perehdytysoppaasta tulee pysyvä työkalu Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreiden työpaikoilla. Koemme itse perehdytysoppaan olevan erittäin hyödyllinen osa perehdytysprosessia oikein käytettynä ja toivomme siitä olevan myös konkreettista apua niin vanhoille, kuin uusillekin Turun kaupungin esiopetuksen kuraattoreille.

Lähteet

Kirjallisuus:

Gråsten-Salonen, H. & Mehtiö, M. 2017. Koulun sosiaalityö osana opiskeluhuoltoa. Julkaisussa Sosiaalityön käsikirja. Toim. A. Kananoja, M. Lähteinen & P. Marjamäki. 4. uud. p. Helsinki: Tietosanoma

Haasjoki, E., Ollikainen, T. 2010. Mikä sun mieltä painaa? Kriisit nuoruudessa ja mielenterveyden tukeminen kouluissa. Turun kriisikeskuksen, Nuorten kriisityö-hankkeen ja Suomenmielenterveysseuran julkaisu. Hansaprint Direct

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Tammi.

Honkaniemi, L.; Junnila, K.; Ollila, J.; Poskiparta, H.; Rintala-Rasmus, A. & Sandberg, J. 2007. Viisaat valinnat. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Kangas, P. 2003. Perehdyttäminen palvelualoilla. 3. uud. p. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kupias, P., Peltola, R. 2009. Perehdyttämisen pelikentällä. Tampere: Juvenes Print.

Ojasalo, K., Moilanen, T., Ritakoski, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Sanoma Pro.

Perehdytysopas. 2015. Perehdytysopas koulukuraattorin työhön Riihimäellä. Riihimäki.

Perälä, M., Hietanen-Peltola, M., Halme, N., Kanste O., Pelkonen, M., Peltonen, H., Huurre, T., Pihkala, J. & Heiliö, P. 2015. Monialainen opiskeluhuolto ja sen johtaminen. Opas 36. Helsinki

Pippuri, T. 2015. Koulun sosiaalityön asiakkuudet ja asiakasprosessit. Kvantitatiivinen tutkimus espoolaisista peruskoululaisista kuraattoripalveluissa. Sosiaalityön ammatillinen lisensiaatintutkimus. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Tampereen yliopisto.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Tampere: Suomen painopaikka – Juvenes print.

Summanen, A., Rumpu, N. & Huhtanen, M. 2018. Oppilas- ja opiskeluhuoltolain toimeenpanon arviointi esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa. Kansallisen koulutuksen arviointi- keskuksen julkaisuja 4:2018. Tampere: Juvenes print.

Talentia Ry. 2022. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. 3. uud. p. PunaMusta Oy.

Turun kaupunki. 2022. Esiopetuksen kuraattorityön vuosikello.

Työturvallisuuskeskus. 2007. Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus. 1.painos.

Työturvallisuuskeskuksen julkaisu. Nykypaino

Vehmanen, M. 2012. Hyvä työ 2012 - Eväitä työhyvinvointiin. Käsikädessä-lehti, Mielenterveyden keskusliitto, Oy MTKL Vireä Mieli Ab.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Internet:

Esiopetuksen oppilashuolto. Laihian kunta. Viitattu 20.3.2022.

<https://www.suomi.fi/palvelut/esiopetuksen-oppilashuolto-laihian-kunta/696a76bf-b0f3-4161-bbbd-f5f03d7ac17e>

Förskoleforum.se. Tips för dig som börjar på en ny arbetsplats. Studentlitteratur.

Viitattu 10.10.2022. <https://forskoleforum.se/artiklar/tips-dig-som-borjar-pa-en-ny-arbetsplats>

Koulu- ja oppilaskuraattoreiden yhteystiedot. Esiopetus. Viitattu 9.3.2022.

<https://www.turku.fi/paivahoito-ja-koulutus/perusopetus/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki/oppilashuolto/koulukuraattori>

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015

Manka. Työhyvinvoinnin tekijät. 2013. Viitattu 23.10.2022.
www.docendum.fi/tyohyvinvoinnin-tekijat/

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvat kunnat ja verrokkikunnat. Viitattu: 15.3.2022. <https://okm.fi/kokeilukunnat>

Opetushallitus. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet 2021. Viitattu: 15.3.2022.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Kaksivuotisen_esiopetuksen_kokeilun_opetussuunnitelman_perusteet_2021.pdf

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013

Peda.net. Esiopetuksen opetussuunnitelma. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet. Viitattu: 10.8.2022. <https://peda.net/kalajoki/ops-2016/eo/2etijt/2ejov>

Peda.net. Jyväskylän normaalikoulu. Yksilökohtainen oppilashuolto. Viitattu 23.7.2022.
<https://peda.net/jyu/normaalikoulu/ops/luku8/8yo2/yom>

Peda.net. Konnevesi. Koulukuraattorin tehtäviä. Viitattu: 25.3.2022.
<https://peda.net/konnevesi/oppilashuolto/koulukuraattori/kt>

Perusopetuslaki 628/1998

Sajama, S. 2015. Perehdytä uusi työkaveri kunnolla. Tehy-lehti. 6/2013. Viitattu 23.10.2022. <https://www.tehylehti.fi/fi/tyoelama/perehdyta-uusi-tyokaveri-kunnolla>

Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 1018. Turku. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu: 20.10.2022. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>

SOAMK. Sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit. Sosionomi (amk) kompetenssit. 2016. Viitattu 2.11.2022. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>

Suomen perustuslaki 731/1999

Terveys- ja hyvinvoinninlaitos. Opiskeluhoollon lait. 2021. Viitattu: 22.6.2022. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sotepalvelut/opiskeluhoolto/opiskeluhoollon-lait>

Turun kaupungin esiopetussuunnitelma. 2021. Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus. Viitattu: 8.3.2022. https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/turun_kaupungin_esiopetussuunnitelma_2021.pdf

Turun kaupungin kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma 2021–2024. 2021. Viitattu: 22.7.2022. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/20766541>

Turun kaupunki. Esiopetus. Esiopetuksen järjestämipaikat lukuvuonna 2022-2023. Viitattu: 10.10.2022. https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/esiopetuksen_jarjestamipaikat_lukuvuonna_2022-2023.pdf

Työturvallisuuskeskus. Perehdyttäminen ja työnopastus. Viitattu 20.8.2022. <https://ttk.fi/tyoturvallisuus/vastuut-ja-velvoitteet/tyonantajan-yleiset-velvollisuudet/perehdyttaminen-ja-tyonopastus/>

Työturvallisuuskeskus. Työhyvinvointi. Viitattu: 2.6.2022. <https://ttk.fi/tyoturvallisuus/tyohyvinvointi/#adb0cb47>

Valtioneuvosto. Opiskeluhoollon muutokset osana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta. Viitattu: 25.9.2022. [https://soteuudistus.fi/documents/16650278/101388739/Opiskeluhoollon+muutokset+osana+sosiaali-+ja+terveydenhuollon+sek%C3%A4+pelastustoimen+uudistusta_esitys+\(2\).pdf/5778654c-58ef-b7fb-987a-7d4e72031665/Opiskeluhoollon+muutokset+osana+sosiaali-+ja+terveydenhuollon+sek%C3%A4+pelastustoimen+uudistusta_esitys+\(2\).pdf?t=1639395533834](https://soteuudistus.fi/documents/16650278/101388739/Opiskeluhoollon+muutokset+osana+sosiaali-+ja+terveydenhuollon+sek%C3%A4+pelastustoimen+uudistusta_esitys+(2).pdf/5778654c-58ef-b7fb-987a-7d4e72031665/Opiskeluhoollon+muutokset+osana+sosiaali-+ja+terveydenhuollon+sek%C3%A4+pelastustoimen+uudistusta_esitys+(2).pdf?t=1639395533834)

Google Forms-kyselyn kysymykset

Olisi hienoa, jos ehditte vastaamaan kysymyksiin huhtikuun aikana. Mikäli vastausten jälkeen koemme tarpeelliseksi palata joihinkin kysymyksiin Teamsin välityksellä, otamme uudestaan yhteyttä. Kiitos jo etukäteen panoksestanne tähän opinnäytetyöhön! Vastauksia käsitellään opinnäytetyössä anonymisti.

1. Miten teidät on perehdytetty työhönne? Mitkä koulutukset omaatte?
2. Miten perehdytysopas tukisi perehdytystänne?
3. Kokisitteko esiopetuksen kuraattoreille tehdyn yhtenäisen perehdytysoppaan tukevan työtänne tällä hetkellä/tulevaisuudessa?

Kyllä
En
4. Mitä toivoisitte perehdytysoppaan sisältävän?
5. Voisiko perehdyttämisen tarkistuslistasta olla hyötyä perehdyttämisen seuraamisessa? (Tarkistuslista=uusi työntekijä ja perehdyttäjä voisi seurata, mitkä asiat hänelle on jo perehdytetty.)
6. Mitä yhteistyötahoja teillä on? Mitkä niistä olisi hyvä sisällyttää perehdytysoppaaseen?
7. Miten kaksivuotinen esiopetus on näkynyt työnkuvassanne? Näkyykö se työmäärässänne?
8. Kuinka monta esioppilasta sinulla on yhteensä?
9. Mitä työmenetelmiä käytät toimiessasi kuraattorina?
10. Minkälaisia haasteita esiopetuksenkuraattorilla tulee vastaan oppilaiden kanssa tehtävässä työssä? Esimerkkejä?
11. Keskittykö pääasiallinen työnkuvasi oppimishaasteiden ratkomiseen vai muihin lasten haasteisiin?
12. Minkälaista alustaa käytätte dokumentointiin/käytättekö ylipäätään?
13. Lisättävää?

Oppaan sisällysluettelo

SISÄLTÖ

1 ALKUSANAT	3
2 TURUN KAUPUNGIN ESIOPETUS JA ESIOPETUKSEN KURAATTORI	4
2.1 Turun kaupungin esiopetus	4
2.2 Turun kaupungin esiopetuksen kuraattorin työnkuva	4
2.3 Kuraattori mukana esiopetuksen arjessa	7
2.4 Kuraattorin osaaminen sosiaalityön asiantuntijana esiopetuksessa	8
3 OPISKELUHUOLTO	9
3.1 Kuraattorit osana opiskeluhoitoa	9
3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoito	10
3.3 Yksilökohtainen opiskeluhoito	10
3.4 Kuraattorin asiakkaaksi ohjautuminen	11
4 TYÖTÄ MÄÄRITTELEVÄT LAIT	14
5 LASTENSUOJELUILMOITUKSEN TEKEMINEN	15
6 KÄSITTEET	16
7 PEREHDYTTÄMINEN	17
7.1 työaika ja sen seuranta	17
7.2 lisä- ja ylityöt	17
7.3 poissaolot	17
7.4 lomat	18
7.5 työpaikkaruokailut	18
7.6 palkka	18
7.7 työnohjaus ja tiimi	19
7.8 tietotekniikka	19
7.9 oman auton käyttöoikeus	19
8 YHTEISTYÖTAHOT	20
LÄHTEET	21

Perehdytyslomake

Perehdytettävä: _____

1. Organisaatio

Käsiteltävä asia	Hoidettu/ pvm.	nimikirj.
Hyvinvointitoimiala		
Opetustoimen organisaatio		
Perhe- ja sosiaalipalvelut		
Oppilashuollon sisältö esiopetuksessa		
Esiopetuksen sisältö		

2. Yhteistyöalueet ja koulut

Käsiteltävä asia	Hoidettu/ pvm.	nimikirj.
Yhteistyöalueet		
Esiopetusta järjestävät koulut ja päiväkodit		
Yhteistyötahot		

3. Työtehtävät ja -menetelmät

Käsiteltävä asia	Hoidettu/ pvm.	nimikirj.
Esiopetuksen kuraattorin perustehtävät		
Yhteisöllinen ja yksilökohtainen työskentely		
Yhteistyö ja verkostoituminen		
Kehittämistyö		
Työmenetelmät		
Työhön liittyvää lainsäädäntöä		

4. Dokumentointi

Käsiteltävä asia	Hoidettu/ pvm.	nimikirj.
Mitä ja miten kirjataan		
Aura-asiakasohjelma		
Muu työssä käytettävä tietotekniikka		

5. Työntekijän oikeudet ja velvollisuudet

Käsiteltävä asia	Hoidettu/ pvm.	nimikirj.
Työajat ja työvuorot		
Poissaolot		
Vuosiloma, lomakorvaus ja lomaraha		
Palkka ja palkanmaksu		
Työterveyshuolto ja sairastuminen		
Työhyvinvointi		
Oman auton käyttöoikeus		

6. Turvallisuusohjeet

Käsiteltävä asia	Hoidettu/ pvm.	nimikirj.
Vaara- ja uhkatilanteet		
Työsuojelu		
Turvallisuusopas		
Rakennusten pelastussuunnitelmat		